

1.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 28 grudnia 1925 r.

o wykonaniu reformy rolnej.

Art. 1. 1) Ustrój rolny Rzeczypospolitej Polskiej oparty będzie na silnych, zdrowych i zdolnych do wydatnej produkcji gospodarstwach różnego typu i wielkości, stanowiących prywatną własność ich posiadaczy.

2) Przeprowadzenie nowego ustroju obejmie:

a) tworzenie nowych samodzielnych gospodarstw rolnych,

b) powiększanie istniejących karłowatych gospodarstw do rozmiaru samodzielnych jednostek gospodarczych,

c) tworzenie gospodarstw drobnych dla produkcji ogrodniczo-warzywniczej,

d) tworzenie kolonij i ogródków robotniczych, urzędniczych i t. p. w pobliżu miast i ośrodków przemysłowych,

e) zabezpieczenie odpowiednich terenów dla szkół rolniczych i ognisk kultury rolniczej i ogrodniczej.

DZIAŁ I.**Zapas ziemi.**

Art. 2. 1) Na cele, wskazane w art. 1, będą obowiązkowo parcelowane grunty z poniżej wymienionych nieruchomości ziemskich z wyłączeniem lasów, stanowiących przedmiot racjonalnej gospodarki leśnej, tudzież wód, użytkowanych dla rybołówstwa lub przemysłu (art. 4):

a) stanowiących własność Skarbu Państwa z jakiegokolwiek tytułu lub mających mu przypaść w wykonaniu umów międzynarodowych. W szczególności jako dobra państwowe traktowane będą: ziemie, stanowiące uprzednio własność b. państw zaborczych, ich rodzin panujących i członków tych rodzin, a to zgodnie z postanowieniami odnośnych traktatów międzynarodowych, b. Banku Włościańskiego i Szlacheckiego, pruskiej Komisji Kolonizacyjnej, jak również ziemie, przejęte z mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. № 4 poz. 17) i ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. (Dz. U. R. P. № 72 poz. 423);

b) majątków tak zw. „martwej ręki” (duchownych, biskupich, kapitułnych, klasztornych, plebańskich, kościelnych), a to zgodnie z postanowieniami układu ze Stolicą Apostolską, ratyfikowanego w ustawie z dnia 23 kwietnia 1925 r. (Dz. U. R. P. № 47 poz. 324);

c) nieruchomości ziemskich innych kościołów i gmin wyznaniowych, po zasięgnięciu opinii ich prawnych reprezentacji;

d) nieruchomości ziemskich innych instytucji publicznych, z wyjątkiem samorządowych, a w szczególności fundacyj, pod zarządem Państwa, bądź pod innym zarządem się znajdujących, z wyjątkiem utworzonych przed 1795 r., przy równoczesnym zabezpie-

czeniu celu fundacji, zgodnie z art. 10 cz. 3, a to bez względu na postanowienie zapisu fundacyjnego;

e) określonych w art. 4 i 5 nadwyżek wszystkich innych nieruchomości ziemskich, nie wyłączając ordynacyj i nieruchomości ziemskich, związanych węzłem substytucji powierniczej lub innymi ograniczeniami własności, stale do tych nieruchomości przywiązane, a to bez względu na szczegółowe postanowienia ustawowe lub dobrowolne, ograniczające prawo rozporządzania daną nieruchomością ziemską.

2) Grunty, położone w granicach administracyjnych miast, nie podlegają działaniu ustawy niniejszej. To samo dotyczy gruntów i nieruchomości, będących własnością gmin miejskich, a położonych poza granicami administracyjnymi tych miast.

Art. 3. 1) Nadto Minister Reform Rolnych może na cele, wskazane w art. 1, przeprowadzić przymusowy wykup w całości bez uwzględnienia postanowień art. 4 i 5, jednakże z pozostawieniem właścicielowi obszaru o przestrzeni 35 ha:

a) jednostek gospodarczych, które przekraczały ustawowe maksimum władania, a dzielone były bez ustawowo wymaganych zezwoleń lub niezgodnie z ich treścią, jeżeli nabywcy nie odpowiadali warunkom art. 52 niniejszej ustawy, działki przekraczały rozmiar 25 ha, względnie 45 ha, stosownie do przepisu art. 27 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. № 70, poz. 462);

b) nieruchomości ziemskich lub ich części, wydzierżawionych w oddzielnych parcelach na czas dłuższy ponad lat 6, z pominięciem postanowień art. 90, przyczem dzierżawcom przydzielone będą działki w ramach postanowień tej ustawy;

c) nieruchomości ziemskich, nabytych pod wyjątkowymi warunkami i zastrzeżeniami b. władz zaborczych rosyjskich, a mianowicie z zachowaniem postanowień ustawy rosyjskiej z dnia 1 marca 1864 r. i ukazu z dnia 3 kwietnia 1864 r. o t. zw. majątkach ulgowych, t. zw. instrukcji z dnia 23 grudnia 1865 r. i ukazów z dnia 23 i 31 grudnia 1865 r. o przymusowej sprzedaży majątków przez osoby, zesłane w drodze administracyjnej za udział w powstaniu 1863 r., przepisów z dnia 13 lipca 1871 r. o sprzedaży będącej pod zarządem skarbu ziemi w gub. Królestwa Polskiego, rozkazów cesarskich z dnia 19 lutego 1837 r., dnia 13 czerwca 1837 r. i z dnia 25 lutego 1838 r. o odrębnym trybie sprzedaży nieruchomości b. unitów, wysiedlonych z gub. siedleckiej do gub. orenburskiej, względnie przy pomocy kredytowej, udzielonej na podstawie przepisów aneksu do § 50 statutu Państwowego Banku Szlacheckiego (Zb. Praw Imperjum Ros. Tom XI cz. 2 wydanie 1903 r. i kont. 1912 r.), o ile te nieruchomości są w posiadaniu pierwotnych z mocy powyższych ustaw nabywców lub ich spadkobierców i nie zostały przez nich zbyte do dnia 17 września 1925 r. i o ile ci właściciele posiadają na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ziemi więcej, niż 45 ha;

d) nieruchomości ziemskich, nabytych w czasie piastowania mandatów przez posłów i senatorów z naruszeniem art. 22 Konstytucji;

e) nieruchomości ziemskich, nad którymi, jako należącymi do osób nieobecnych, została wyznaczona

kuratela sądowa, zarząd z ramienia władz administracyjnych lub samorządowych, albo przymusowy zarząd państwowy, o ile nieobecność właściciela rozpoczęła się przed dniem 1-ym stycznia 1922 r. i o ile na miejscu nie znajdują się z liczby ewentualnych spadkobierców z prawa—mąż lub żona, zstępni i wstępni, bracia i siostry nieobecnego, ewentualnie ich potomstwo. Osoby nieobecne w razie ich zgłoszenia się, lub ich spadkobiercy w przypadku uznania nieobecnych za zmarłych, mają prawo do otrzymania za przymusowo wykupione majątki wynagrodzenia według przepisów działu IV niniejszej ustawy.

2) Obszary, wymienione w punkcie c) i e), mogą ulec przymusowemu wykupowi na rzecz Skarbu Państwa, nie wyłączając lasów, wód, urządzeń gospodarczych i budynków, z wyłączeniem inwentarza żywego i martwego, zbiorów i zapasów.

Art. 4. 1) Z ogólnego obszaru użytków rolnych, będących na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej własnością jednej osoby fizycznej lub prawnej, względnie współwłasnością kilku osób (art. 2 p. e), nie ulegają obowiązkowi parcelacyjnemu obszar o następujących rozmiarach:

a) w nieruchomościach ziemskich, położonych w okręgach przemysłowych i podmiejskich, które oznaczy rozporządzenie Rady Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych—60 ha;

b) w nieruchomościach ziemskich na pozostałym obszarze—180 ha. Jednak w województwach: nowogródzkim, poleskim, wołyńskim i okręgu administracyjnym wileńskim, oraz w powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim, sokólskim województwa białostockiego, o ile wstępni właściciele majątków gospodarowali na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od dnia 1 stycznia 1864 r., obowiązkowi parcelacyjnemu nie podlega obszar użytków rolnych, wynoszących 300 ha.

2) Do norm, wskazanych w cz. 1 art. niniejszego, nie wlicza się sadów, dróg i terenów zabudowanych, jak również następujących obszarów lasów i wód:

A. Obszarów leśnych, nadających się do samodzielnego gospodarowania o powierzchni ponad 30 ha, a na obszarze województwa wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, okręgu administracyjnego wileńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego, bielskiego, białostockiego i sokólskiego województwa białostockiego—ponad 50 ha.

B. Obszarów wód:

a) spuszczalnych stawów rybnych, o ile łączna powierzchnia zwierciadła wody w tych stawach wynosi ponad 3 ha;

b) innych obszarów wód, o ile zwierciadło normalnego poziomu wody danego obszaru wynosi ponad 20 ha.

Obszary leśne i wodne, nie odpowiadające powyższym warunkom, nie będą podlegały obowiązkowi parcelacyjnemu tylko w wypadku, gdy właściciel, przygotowując plan wyłączenia w myśl art. 16, wody te i lasy jako przynależne gospodarczo do swego wyłączenia rolniczego wykaże.

3) Po potrąceniu z ogólnego obszaru posiadłości ziemskiej danego właściciela wyżej wyszczególnionych nie podlegających obowiązkowi parcelacyj-

nemu sadów, założonych przed 1 lipca 1925 r. i racjonalnie prowadzonych, dróg, terenów zabudowanych, lasów i wód oraz pozostawionego właścicielowi wyłączenia rolniczego (art. 4 i 5) — pozostały obszar stanowi w rozumieniu niniejszej ustawy nadwyżkę, podlegającą obowiązkowi parcelacyjnemu.

Art. 5. 1) Niezależnie od obszaru, przewidzianego w części 1 art. 4, nie podlegają obowiązkowi parcelacyjnemu obszary niezbędne przy uwzględnieniu miejscowych stosunków agrarnych dla utrzymania na odpowiedniej wysokości kultury rolnej i melioracyj rolnych w gospodarstwach, poświęconych wytwórczości nasiennej lub hodowlanej, w gospodarstwach o wyróżniającej się w danej okolicy intensywności produkcji oraz w gospodarstwach, stanowiących typ wysoce uprzemysłowiony. W szczególności obszar, w art. 4 wskazany, ulega zwiększeniu:

a) w tych nieruchomościach ziemskich, które przed dniem 1 stycznia 1925 r. posiadały i posiadają czynne lub w odbudowie będące gorzelnie, krochmalnie lub płatkarnie — do 4-krotnego obszaru, jaki był zajęty pod plantacje ziemniaków na potrzeby pomienionych zakładów w r. 1923 lub 1924, względnie 1914, zależnie od wyboru właściciela, przyczem obszar ten winien być przez niego wiarogodnie udowodniony; tak zwiększony obszar, łącznie z obszarem, pozostawionym z mocy art. 4, nie może przewyższać 350 ha;

b) prowadziły przed dniem 1 stycznia 1925 r. i prowadzą intensywną produkcję buraków cukrowych dla cukrowni—do 6-krotnego obszaru, jaki był zajęty pod plantację buraków w r. 1923 i 1924 lub 1914, zależnie od wyboru właściciela, przyczem obszar ten winien być przez niego wiarogodnie udowodniony; obszar tak zwiększony, łącznie z obszarem, pozostawionym z mocy art. 4 i lit. a) artykułu niniejszego, nie może przewyższać 700 ha.

2) Ogólny obszar wyłączeń, dokonanych na mocy cz. 1 art. niniejszego, nie może przekraczać 550.000 ha.

3) O istnieniu warunków, uzasadniających wyłączenie na mocy artykułu niniejszego, decyduje Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, a w braku porozumienia Rada Ministrów. Decyzje w tej mierze Ministra Reform Rolnych lub Rady Ministrów są ostateczne; podania właścicieli o zastosowanie do ich majątków postanowień niniejszego artykułu mogą być przez Ministerstwo Reform Rolnych załatwiane odmownie bez podawania powodów. Zwolnienia te mogą być udzielane pod określonymi warunkami. Zwolnienie nie może być cofnięte, o ile ustalonym warunkom właściciel czyni zadość.

Rada Ministrów ustali warunki gospodarcze i społeczne, od których spełnienia uzależni zastosowanie niniejszego artykułu do poszczególnych nieruchomości ziemskich. W każdym razie uwzględnione być mają w miarę możliwości potrzeby zakładów przemysłu rolniczego, które istniały przed wejściem w życie niniejszej ustawy, a będą czynne w chwili zażądania wyłączenia.

4) Prawo zgłaszania wniosków o przyznanie wyłączenia na mocy artykułu niniejszego przysługuje właścicielowi w każdym czasie, nie później jednak

niż do dnia 1 lipca tego roku, w którym dany obszar został zamieszczony w wykazie imiennym.

5) Wykazy nieruchomości ziemskich i ich części, zwolnionych od obowiązku parcelacyjnego na mocy tego artykułu, winny być ogłaszane w gazecie urzędowej.

6) O ile w danej nieruchomości ziemskiej warunki, uzasadniające zwolnienie od obowiązku parcelacyjnego obszarów, przekraczających normy podstawowe, określone w art. 4, ulegną zmianie lub przestaną istnieć, to zwolniony ze względu na te warunki od obowiązku parcelacyjnego obszar ulegnie odpowiedniemu zmniejszeniu aż do norm podstawowych, podanych w art. 4.

Art. 6. 1) Właściciel nieruchomości ziemskich ma prawo zatrzymać z ogółu posiadanych na obszarze Państwa majątków poza wydzielonymi z mocy art. 5 łącznie tylko obszar, wskazany w p. a) lub b) art. 4, w jednej lub kilku jednostkach gospodarczych z tem, że jeden hektar ziemi w okręgach przemysłowych i podmiejskich przyjmuje się za równoważny 3 ha ziemi na pozostałych obszarach Państwa.

2) Rodzina, podzielona co do praw majątkowych prawnie i fizycznie po dniu 14 września 1919 r. bez ustawowo wymaganych zezwoleń właściwych urzędów ziemskich, lub niezgodnie z ich treścią, uważana ma być za jednostkę, a to bez względu na podziały i przywłaszczenia, dokonane po tym terminie. Ta sama zasada stosuje się do współwłasności kilku osób, nie należących do rodziny. Nie dotyczy to jednak wypadków, gdy chodzi o działy spadkowe, spowodowane wypadkiem śmierci zasłym przed dniem 14 września 1919 r. Zamiast powołanego wyżej terminu 14 września 1919 r. dla województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: grodzieńskiego, białostockiego i wołkowskiego w woj. białostockiem, w granicach, jakie posiadały te województwa i powiaty w maju 1921 r., ustala się termin 6 kwietnia 1921 r., a dla ziemi wileńskiej termin 25 lutego 1924 r.

Art. 7. 1) Nadwyżki gruntów poza wydzielonymi z mocy art. 4, położone w sferze interesów mieszkaniowych miast i osad przemysłowo-fabrycznych, a to co do miasta st. Warszawy grunty, położone w promieniu 15 klm., co do miast Krakowa, Lwowa, Łodzi, Poznania, Lublina, Bydgoszczy, Sosnowca i Wilna w promieniu 10 klm. w prostej linii od centrum miasta, co do innych zaś miast i osad w miarę potrzeby według określenia Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych, mogą być zakupione przez odnośne samorządy miejskie i instytucje, lub wykupione na własność Państwa przez Ministra Reform Rolnych i przeznaczone w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych wyłącznie na cele rozszerzenia tych miast, tworzenie gospodarstw podmiejskich i osiedli dla robotników, rzemieślników, urzędników i t. p.

2) Grunty przeznaczone na cele rozszerzenia miast i tworzenia osiedli robotniczych, urzędniczych i t. p., będą przekazane odpowiednim władzom, względnie instytucjom, w myśl postanowień ustawy o rozbudowie miast. Ta sama zasada stosuje się do gruntów państwowych, położonych w sferze interesów miast i osad.

Art. 8. Minister Reform Rolnych ma prawo na cele parcelacji i osadnictwa nabywać drogą kupna lub zamiany na będące w jego władaniu majątki dobrowolnie zgłoszone przez właścicieli nieruchomości ziemskie lub ich części, wykonywać prawo pierwokupu lub odkupu w ramach obowiązującego ustawodawstwa oraz przyjmować darowizny i zapisy testamentowe w imieniu Skarbu Państwa.

Art. 9. Nieruchomości ziemskie, znajdujące się w posiadaniu lub pod zarządem Państwa, będą przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, względnie przez innych ministrów, przekazywane w granicach wniosków corocznych Ministra Reform Rolnych temu Ministrowi na cele parcelacji i osadnictwa, po wyłączeniu w porozumieniu z nim obszarów potrzebnych dla innych celów państwowych. Przekazywane Ministrowi Reform Rolnych nieruchomości ziemskie winny być na żądanie tego Ministra uprzednio zwolnione od obciążeń i ograniczeń, stojących na przeszkodzie bezpośredniej parcelacji z zachowaniem przepisów art. 44.

Art. 10. 1) Nieruchomości ziemskie, należące do fundacji lub instytucji naukowych, mogą być przekazane Ministrowi Reform Rolnych przez władzę państwową, której dana fundacja lub instytucja naukowa podlega, po wyłączeniu gruntów, pozostających pod kulturą leśną, a nadających się ze względu na obszar do samoistnego gospodarstwa leśnego, lub pod wodami racjonalnie użytkowanymi.

2) O ile cel fundacji lub instytucji naukowej bez posiadania gruntów w naturze mógłby być zagrożony, to Minister Reform Rolnych na wniosek władz fundacyjnych lub instytucji naukowych i na podstawie opinii rzeczoznawców władny będzie w porozumieniu z właściwymi ministrami wyłączyć od przejęcia i pozostawić fundacji, względnie instytucji naukowej, obszar, jaki uznany będzie za niezbędny dla wykonywania ich celów; dotyczy to w szczególności wypadków, gdy na danym obszarze utrzymywana jest szkoła rolnicza.

3) W wypadku przejęcia gruntów cel fundacji lub instytucji naukowej winien być zabezpieczony w sposób, który określi osobna ustawa.

4) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Minister Reform Rolnych mocen będzie nie obejmować tych nieruchomości ziemskich w całości lub w części, natomiast zarządzić oddanie ich w dzierżawę z zachowaniem przepisów, zawartych w art. 91.

DZIAŁ II.

Roczny kontyngent parcelacyjny.

Art. 11. 1) Corocznie aż do całkowitego wyczerpania zapasu ziemi, utworzonego w myśl działu I niniejszej ustawy, rozparcelowany będzie obszar, ustalony przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych. W ciągu najbliższych lat dziesięciu po wejściu w życie niniejszej ustawy obszar ten określa się na 200 tysięcy ha ziemi rocznie.

2) O ile w ciągu roku nie zostanie rozparcelowana ilość gruntów, przewidziana w części 1, to nierozparcelowane w danym roku grunty winny być

rozparcelowane w roku następnym poza kontyngentem, na ten rok wyznaczonym.

3) Przy obliczaniu obszaru gruntów, rozparcelowanych w danym roku (część 1 art. niniejszego), uwzględniane będą te tylko grunty, na których zakwalifikowani nabywcy weszli w posiadanie działek na podstawie zatwierdzonego przez okręgowy urząd ziemski projektu parcelacyjnego.

4) Do kontyngentu gruntów, rozparcelowanych w danym roku, wliczone będą grunty z majątków fundacyjnych lub instytucyj naukowych, oddane w dzierżawę parcelacyjną w myśl części 4 art. 10.

Art. 12. 1) W pierwszych dniach stycznia każdego roku, nie później jednak niż 10 tego miesiąca, Rada Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych ustali plan parcelacyjny na następny rok kalendarzowy. Plan ten wskaże, jaka ilość hektarów ziemi w ramach rocznego kontyngentu (art. 11) musi ulec w tym roku parcelacji w poszczególnych okręgach ziemskich, ewentualnie w poszczególnych powiatach, lub grupach powiatów. Plan ten będzie ogłoszony najpóźniej 31 stycznia roku, w którym został ustalony, w Dzienniku Ustaw, wyciągi zaś z planu ogłaszane będą w jednym z najbliższych numerów gazet wojewódzkich.

2) Plan ten może być ustalony na kilka lat z góry.

3) Obszar gruntów prywatnych, wyznaczonych do parcelacji w danym roku, winien być w planie podany oddzielnie.

Art. 13. 1) Na poczet wykonania tego planu zaliczone będą grunty prywatne rozparcelowane w rozumieniu cz. 3 art. 11 po ogłoszeniu planu.

2) Na poczet wykonania planu parcelacyjnego mają być także zaliczone w poszczególnych latach obszary, rozparcelowane z majątków, nabytych przez Ministra Reform Rolnych na mocy art. 3 lub 8, lub przez Państwowy Bank Rolny.

3) Grunty, rozparcelowane w danym roku ponad ilość hektarów, określoną w planie parcelacyjnym, będą zaliczone na poczet wykonania planu parcelacyjnego w jednym z lat następnych.

Art. 14. Okręgowe urzędy ziemskie oraz Państwowy Bank Rolny obowiązane są corocznie z posiadanych przez siebie nieruchomości ziemskich rozparcelować obszar nie mniejszy, niż przewidziany dla parcelacji tych majątków w corocznym planie parcelacyjnym (art. 12).

Art. 15. 1) Minister Reform Rolnych może w związku z postępowaniem scaleniowym nałożyć obowiązek rozparcelowania pomiędzy niepełnorolnych uczestników scalenia obszarów, potrzebnych dla uzupełnienia faktycznie istniejących oddzielnych gospodarstw karłowatych, przy zachowaniu postanowień art. 4 i ewentualnie dokonanych wyłączeń z mocy art. 5. Obowiązek ten może być wykonany przez sprzedaż odpowiednich obszarów Państwowemu Bankowi Rolnemu.

2) Obszary, rozparcelowane lub sprzedane Państwowemu Bankowi Rolnemu, stosownie do niniejszego artykułu, zaliczone będą w poczet wykonania planu parcelacyjnego.

3) Termin, w ciągu którego powyższe grunty winny być rozparcelowane dobrowolnie lub sprzedane Państwowemu Bankowi Rolnemu, ustali przy nałożeniu obowiązków rozparcelowania w każdym poszczególnym wypadku w związku z przebiegiem postępowania scaleniowego Minister Reform Rolnych. Termin ten nie może być krótszy od trzech miesięcy. Właścicielowi służy w każdym razie prawo zebrania pionów, o ile dobrowolna umowa nie stanowi inaczej.

4) Administracja własna obszarów, przejętych przez Ministerstwo Reform Rolnych lub przez Państwowy Bank Rolny, nie może trwać dłużej niż rok.

DZIAŁ III.

Przymusowy wykup.

Art. 16. 1) Właściciel majątku, przekraczającego podstawowe normy władania (art. 4), ma prawo ustalić według swego wyboru obszar, który na wypadek poddania jego majątku przymusowemu wykupowi zamierza wyłączyć na mocy art. 4, składając urzędowi ziemskiemu odpowiedni wniosek. Wniosek taki winien zawierać deklarację właściciela o wszystkich posiadanych przez niego nieruchomościach ziemskich na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

2) Na żądanie okręgowego urzędu ziemskiego, zgłoszone do właściciela lub jego prawnego zastępcy, zarówno przed ogłoszeniem wykazu imiennego (art. 19) jak i po tym terminie, właściciel obowiązany jest złożyć wymieniony w części 1 wniosek i deklarację temu urzędowi, który żądanie postawił, w ciągu miesiąca od daty doręczenia żądania, w trybie, przewidzianym w art. 19 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 90 poz. 706). Niezgłoszenie wniosku w powyższym terminie ma ten skutek, że wydzielenia z pozostałych właścicielowi obszarów, w myśl art. 4, dokonają urzędy ziemskie z urzędu.

3) Wniosek właściciela, zgłoszony w myśl części 1, względnie części 2 tego artykułu, winien być przez okręgowy urząd ziemski załatwiony nie później niż w ciągu miesiąca od dnia jego otrzymania; niezłatwienie wniosku w tym terminie jest równoznaczne z zatwierdzeniem, o ile chodzi o podstawowe normy władania z art. 4. Niezatwierdzenie wniosku, względnie żądanie jego zmiany lub uzupełnienia, jest dopuszczalne tylko w tym wypadku, gdy on jest niezgodny z postanowieniami niniejszej ustawy lub wprowadza szachownicę.

4) W ciągu trzech miesięcy, nie wliczając miesięcy: grudzień — marzec w miejscowościach, gdzie zima uniemożliwia roboty miernicze na gruncie, od daty otrzymania zatwierdzonego wniosku właściciel obowiązany jest złożyć we właściwym urzędzie ziemskim plan przeprowadzonego na koszt właściciela przez mierniczego przysięgłego wydzielenia pozostawianego obszaru lub odnośne plany katastralne wraz z wykazem powierzchni parcel. Niewykonanie powyższego postanowienia uprawnia urzędy ziemskie do wykonania tego planu na koszt właściciela.

5) Dokonane na mocy niniejszego artykułu wyłączenie winno być wpisane do właściwej księgi gruntowej (hipotecznej) z tym skutkiem, że będzie ono wiążące i dla prawnych następców właściciela, przy którym wyłączenie zostało dokonane. Wyłączenie

powyższe nie może być zmienione bez zgody urzędów ziemskich.

6) Wyłączonym w myśl niniejszego artykułu obszarem właściciel lub właściciele mogą rozporządzać bez żadnych ograniczeń, z zachowaniem jednak postanowień działu VI.

Art. 17. 1) W ciągu roku, dla którego ustalony został plan parcelacyjny, urzędy ziemskie obowiązane są załatwić wszystkie sprawy, związane z pozostawieniem właścicielowi wyłączeń, przewidzianych w art. 4 i 5.

2) Powyżej wskazane czynności urzędów ziemskich, oparte być mają na dobrej wierze w prawdziwość i ścisłość danych, przez właściciela deklarowanych, tak co do ilości i rozległości obiektów, jak i co do przynależności tych majątków do kategorii, przewidzianych w art. 4 i 5.

3) Ujawnienie w którymkolwiek momencie postępowania wyłączeniowego i po jego ukończeniu, że dane właściciela były niezgodne z istotnym stanem rzeczy co do ilości i rozległości obiektów, powoduje przerwanie postępowania i dokonanie wyłączenia dla właściciela w myśl końcowego zdania części 2 art. 16.

Pouczenie o tym rygorze winien urząd ziemski zamieścić w wezwaniu, przewidzianem w części 2 art. 16, względnie w orzeczeniu, zatwierdzającym wniosek właściciela.

4) Jeżeli czynności, przewidziane w art. 16, zostały uskutecznione przed ogłoszeniem wykazu imiennego, a dany majątek nie został w tym wykazie umieszczony, przysługuje właścicielowi prawo w ciągu miesiąca po ogłoszeniu jednego z następnych wykazów imiennych, w którym znajdzie się jego majątek, złożyć wniosek o zmianę wyłączenia zgodnie z art. 16. Wniosek ten winien być załatwiony w myśl części 3 art. 16.

Art. 18. 1) Okręgowy urząd ziemski uprawniony jest do wykonywania przez swe organy wszelkich czynności, potrzebnych do ustalenia stanu, szacunku, wielkości i granic przymusowo wykupywanego obszaru.

2) Zebranie wszelkich danych na miejscu należy do komisarza ziemskiego, względnie do delegowanych przez okręgowy urząd ziemski urzędników, uprawnionych do przybrania w razie potrzeby rzeczoznawców. Wyciągi z ksiąg hipotecznych (gruntowych) i odpisy operatów katastralnych, potrzebne w związku z przeprowadzeniem przymusowego wykupu, zbiera okręgowy urząd ziemski. Wyciągi i odpisy tych dokumentów wydają właściwe urzędy na żądanie okręgowego urzędu ziemskiego bezzwłocznie i bezpłatnie.

3) W nieruchomościach ziemskich, podlegających przymusowemu wykupowi, a obciążonych serwitutami, okręgowy urząd ziemski przedewszystkiem zarządza z urzędu przymusową likwidację serwitutów, dopełniając obszar, do parcelacji w danym roku przeznaczony.

Art. 19. 1) O ile w dniu 1 listopada roku, poprzedzającego ten rok, dla którego ustalono plan parcelacyjny, okaże się, że nie została rozparcelowana w rozumieniu części 3 art. 11 niezbędna dla

pokrycia planu ilość gruntów prywatnych w poszczególnych okręgach, powiatach lub grupach powiatów, to Rada Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych ustali w ramach planu parcelacyjnego, z uwzględnieniem postanowień art. 4 i obszarów, wyłączonych w myśl art. 5, wykaz imienny tych majątków lub ich części (ze wskazaniem bądź granic tych części, bądź ich obszarów), które poddaje przymusowemu wykupowi. Wykaz powyższy będzie ogłoszony w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej do dnia 10 stycznia właściwego roku. W wykazie imiennym pomieszczone być mogą majątki lub ich części, położone na obszarze tego okręgu, powiatu, względnie grupy powiatów, których plan parcelacyjny w miarę tego, czy obejmował okrąg, powiat, czy grupę powiatów, nie został wypełniony, przyczem w każdym razie mają być pomieszczone majątki większe przed mniejszemi.

2) Na podstawie tych imiennych wykazów okręgowe urzędy ziemskie wniosą do prowadzonych przy sądach okręgowych i powiatowych (pokoju), względnie przez starszych notariuszy, ksiąg hipotecznych (gruntowych) nieruchomości ziemskich, objętych imiennymi wykazami, ostrzeżenia (adnotacje) o zarządzeniu przymusowego wykupu, z tym skutkiem, że w dalszym postępowaniu uwzględniony będzie wyłącznie ten stan prawny nieruchomości, jaki stwierdzony był w księdze hipotecznej (gruntowej) jako prawnie obowiązujący w chwili wniesienia ostrzeżenia (wpisu adnotacji). Szczegółowe przepisy w tym względzie wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

3) Wyjątkowo dla roku 1926 wykaz imienny zostanie ogłoszony do dnia 10 stycznia 1926 r.

Art. 20. 1) Wykonanie przymusowego wykupu ulega odłożeniu do dnia 1 grudnia roku, dla którego został ogłoszony wykaz imienny.

2) O ile w dniu 1 grudnia tegoż roku okaże się, że oznaczone w wykazie imiennym (art. 19) obszary gruntów prywatnych nie zostały rozparcelowane w rozumieniu cz. 3 art. 11, względnie nie zostały sprzedane Państwowemu Bankowi Rolnemu, to okręgowe urzędy ziemskie przystąpią niezwłocznie do wykonania przymusowego wykupu.

Art. 21. 1) Przy stosowaniu przymusowego wykupu do gruntów, których obszar, względnie granice, nie zostały ściśle ustalone w wykazie imiennym (art. 19), okręgowy urząd ziemski na podstawie zebranego materiału oraz wniosku właściciela (art. 16 i 18) ustali orzeczeniem obszar oraz granice gruntów, poddanych przymusowemu wykupowi na mocy wykazu imiennego (art. 19).

2) Ustalony w wykazie imiennym, względnie w orzeczeniu (część 1), obszar okręgowy urząd ziemski obejmie w posiadanie niezwłocznie po złożeniu okręgowej komisji ziemskiej wniosku co do wysokości wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość ziemską lub jej część, oraz po wpłaceniu części szacunku w myśl artykułu 31.

3) Wykaz imienny łącznie z dowodem objęcia majątku w posiadanie stanowi tytuł prawny do przepisania na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego prawa własności objętych obszarów na rzecz Skarbu Państwa. O ile wykupiony obszar nie został w wy-

kazie imiennym ściśle określony, to dla przepisania tytułu własności niezbędne jest dołączenie orzeczenia, przewidzianego w cz. 1.

4) Dotychczasowemu właścicielowi należy pozostawić możliwość przeprowadzenia zbiorów na obszarach przymusowo wykupionych, przyczem okręgowy urząd ziemski ma prawo przystąpić do przeprowadzenia na gruncie wszelkich czynności, zmierzających do wykonania projektu parcelacji, upoważnione zaś przez okręgowy urząd ziemski osoby mają prawo, w miarę usuwania przez dotychczasowego właściciela plonów z gruntu, przystąpić do robót polowych. Usuwanie plonów przez właściciela winno być zakończone najpóźniej 1 listopada danego roku. Urzędowi ziemskiemu przysługuje prawo nabycia plonów na objętych przez nie obszarach, jednakże tylko za gotówkę.

Art. 22. Nieruchomości ziemskie, które podpadają pod przymusowy wykup w całości (art. 3), mogą być poddane temu wykupowi w każdym czasie i bez zamieszczenia w wykazie imiennym. W tym wypadku okręgowy urząd ziemski złoży okręgowej komisji ziemskiej wniosek o zastosowaniu przymusowego wykupu majątku lub jego części po uprzednim wniesieniu do księgi hipotecznej (gruntowej) odpowiedniego zastrzeżenia (adnotacji) ze skutkami, przewidzianymi w art. 19.

Art. 23. 1) Na podstawie wniosku, złożonego w myśl art. 22, okręgowa komisja ziemska na posiedzeniu jawnym orzeknie o przymusowym wykupie nieruchomości ziemskiej lub jej części.

2) Prawomocne orzeczenie okręgowej komisji ziemskiej, wydane w przedmiocie, określonym w cz. 1, względnie orzeczenie Głównej Komisji Ziemskiej, stanowi tytuł prawny do przepisania na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego prawa własności na rzecz Skarbu Państwa odnośnych obszarów i do objęcia w posiadanie tych obszarów przez okręgowy urząd ziemski po złożeniu okręgowej komisji ziemskiej wniosku co do wysokości wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość ziemską lub jej część, oraz po wpłaceniu części szacunku w myśl art. 31.

3) Wszystkie, nie nadające się do parcelacji, tereny wykupionych na mocy art. 3 obszarów Minister Reform Rolnych przekaze Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 24. 1) O ile obowiązek parcelacyjny, oznaczony w art. 15, nie zostanie we właściwym terminie wykonany w drodze sprzedaży odpowiedniej ilości gruntów na uzupełnienie gospodarstw uczestnikom scalenia, względnie Państwowemu Bankowi Rolnemu, to okręgowy urząd ziemski orzeknie przymusowy wykup, ustalając równocześnie, które grunty podlegają przymusowemu wykupowi.

2) Po uprawomocnieniu się tego orzeczenia, względnie wydaniu w tym przedmiocie orzeczenia ostatecznego, oraz po złożeniu okręgowej komisji ziemskiej wniosku co do wysokości wynagrodzenia za wykupione grunty i po wpłaceniu części szacunku, zgodnie z art. 31, okręgowy urząd ziemski przy zachowaniu przepisów części 2 art. 21 obejmie wykupione grunty w posiadanie i postawi stosowne wnioski

celem przepisania w księgach hipotecznych (gruntowych) tytułu własności na rzecz Skarbu Państwa. Przejęte grunty winny być niezwłocznie sprzedane na cele, wskazane w art. 15, i włączone do obszarów scalenia.

3) Orzeczenia okręgowego urzędu ziemskiego o przymusowym wykupie w tych wypadkach łącznie z dowodami wpłacenia części szacunku, w myśl art. 31, stanowią wystarczający tytuł prawny do przepisania tytułu własności na rzecz Państwa pomimo, że nie zostały dane obszary w wykazie imiennym zamieszczone.

Art. 25. 1) Z chwilą objęcia przez okręgowy urząd ziemski w posiadanie przejętej lub wykupionej nieruchomości ziemskiej lub jej części (art. 21) na wezwanie okręgowego urzędu ziemskiego wszystkie osoby, znajdujące się w tym majątku lub wykupionej jego części, z wyjątkiem dzierżawców, oficjalistów i służby folwarcznej oraz zasłużonych pracowników rolnych (gracjalistów), muszą majątek ten, względnie wykupioną jego część, opuścić w ciągu trzech miesięcy od daty otrzymania wezwania bez żadnych z powodu usunięcia roszczeń do Skarbu Państwa. Urzędy ziemskie nie mogą domagać się opuszczenia majątku przed 1 listopada danego roku, o ile nie nabeą plonów w myśl cz. 4 art. 21.

2) Organom Ministra Reform Rolnych od chwili objęcia majątku w posiadanie służyć będzie prawo do przeprowadzenia na gruncie wszelkich prac, związanych z wykonaniem projektu parcelacyjnego, nowonabywcom zaś, upoważnionym przez te organy, prawo przystąpienia do robót polowych w miarę sprzętu plonów.

3) Służba folwarczna i zasłużeni pracownicy rolni (gracjaliści) mają prawo korzystania z zajmowanych przez nich budynków mieszkalnych i inwentarskich do czasu zaspokojenia ich praw, wynikających z niniejszej ustawy, a w każdym razie nie krócej, jak do wygaśnięcia istniejących jednorocznych umów najmu, poczem na piśmienne wezwanie okręgowego urzędu ziemskiego winni w ciągu jednego miesiąca opuścić majątek.

Art. 26. 1) Z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia przymusowego wykupu Państwo odpowiada wobec wszystkich wierzycieli hipotecznych i roszcujących sobie pretensje do zaspokojenia z wartości wykupionej nieruchomości ziemskiej tylko do wysokości wynagrodzenia, prawomocnie ustalonego w ramach postanowień art. 31 cz. 1 i art. 33 cz. 1.

2) Wierzytelności instytucji długoterminowego kredytu w listach zastawnych, ciążące na gruntach, przymusowo wykupionych, mogą być przejęte przez Państwo, a w następstwie przelane na nabywców parceli, przyczem przejęty dług potrącony zostaje z szacunku wykupionej nieruchomości. Jeżeli wykupowi przymusowemu podlega część nieruchomości obciążonej, instytucja kredytowa obowiązana będzie, na żądanie urzędu ziemskiego, w ciągu miesiąca od dnia złożenia planu części, podlegającej wykupowi, dokonać segregacji pożyczki pomiędzy właścicielem a Skarbem Państwa, oraz w takim samym terminie od dnia złożenia prawomocnego projektu parcelacji dokonać segregacji pożyczki pomiędzy nabywcami parceli.

3) Szczegółowo przepisy, dotyczące: a) uregulowania wierzytelności hipotecznych, ciężących na nieruchomościach ziemskich, przymusowo wykupionych, b) umorzenia wierzytelności, które przechodzą na cenę wykupu w myśl cz. 1, c) sposobu postępowania hipotecznego we wskazanych wyżej wypadkach ustali osobną ustawą.

DZIAŁ IV.

Oszacowanie przymusowo wykupionych majątków i wynagrodzenie za te majątki.

Art. 27. 1) Cenę wykupu nieruchomości ziemskich, przymusowo wykupywanych, stanowi łączny szacunek gruntów, budowli, drzewostanów i wód oraz niezamortyzowanej części nakładów meljoracyjnych, zmniejszony o wartość obciążających te nieruchomości serwitutów.

2) Szacunek gruntów, budowli, drzewostanów i wód dokonywany będzie przez odpowiednie zastosowanie przepisów, obowiązujących przy ustalaniu wartości nieruchomości dla opłaty podatku majątkowego, zawartych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 15 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. № 123, poz. 996).

3) Powołane w części 2 przepisy powinny być zmienione dla celów, w tym artykule wskazanych, na mocy rozporządzenia Ministra Reform Rolnych, wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych po zasięgnięciu opinii Głównej Komisji Ziemskiej, a to celem uwzględnienia w tych przepisach stanu kultury oraz zmian, zaszłych w stosunkach gospodarczych. W następstwie rewizje tych przepisów będą dokonywane co lat 2.

4) Wartość dokonanych nakładów meljoracyjnych winna być udowodniona przez właściciela wykupywanego majątku. Sposób określania niezamortyzowanej części tych nakładów ustali rozporządzenie Ministra Reform Rolnych, wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

5) Wartość obciążających nieruchomości serwitutów ustalona będzie według zasad, stosowanych przy przymusowej likwidacji serwitutów.

Art. 28. 1) Oszacowanie przymusowe wykupywanego majątku na zasadach art. 27 dokonywa okrugowy urząd ziemski, opierając się na opinii komisji klasyfikacyjno-szacunkowych co do podziału użytków na klasy, określenia wartości tych użytków oraz wartości budowli, drzewostanów i wód.

2) Komisje klasyfikacyjno-szacunkowe składają się z przedstawicieli: Ministra Reform Rolnych, jako przewodniczącego, Ministra Skarbu i Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz trzech zaprzysiężonych znawców po jednym z pośród przedstawicieli większej (ponad 180 ha) i mniejszej własności oraz bezrolnych pracowników rolnych. W razie potrzeby, a w każdym razie na żądanie właściciela, komisja powołuje odpowiednich rzeczoznawców.

3) Sposób postępowania okrugowego urzędu ziemskiego przy ustalaniu wniosków co do wysokości wynagrodzenia za przymusowo wykupowane majątki, jak również sposób powoływania członków komisji klasyfikacyjno-szacunkowej, liczbę członków,

konieczną dla ważności uchwał oraz postępowanie tych komisji określi rozporządzenie Ministra Reform Rolnych, wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 29. 1) Na podstawie dokonanego w myśl art. 27 i 28 oszacowania wykupywanego majątku okrugowy urząd ziemski składa okrugowej komisji ziemskiej wniosek o ustalenie wynagrodzenia za ten majątek.

2) Okrugowa komisja ziemska na posiedzeniu jawnym w przeciągu dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku przez okrugowy urząd ziemski ustali w orzeczeniu, według przepisów działu IV ustawy niniejszej, wynagrodzenie za wykupione i objęte w posiadanie nieruchomości ziemskie lub ich części.

3) Orzeczenia okrugowej komisji ziemskiej, wydane w myśl cz. 2, są ostateczne. Gdyby jednak właściciel lub wierzyciel uważali, że z tytułu wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość ziemską lub jej część zostało przyznane odszkodowanie niezgodnie z zasadami, przyjętymi w ustawie niniejszej, to służyć im będzie w ciągu 30 dni po otrzymaniu odpisu orzeczenia prawo zwrócenia się na drogę cywilno-sądową zgodnie z postanowieniem art. 25 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. № 90, poz. 705).

4) Tryb postępowania na drodze cywilno-sądowej w tym wypadku określi osobna ustawa.

Do czasu zaś wydania tej ustawy stosowany będzie tryb postępowania, przewidziany w ustawach dzielnicowych dla spraw spornych przy całkowitem zastosowaniu przepisów działu IV niniejszej ustawy.

Art. 30. 1) Postanowienia art. 27 i 28 nie mają zastosowania do majątków, wykupywanych na mocy p. c) art. 3.

2) W wypadku przymusowego wykupu tych majątków okrugowa komisja ziemska ustali na posiedzeniu jawnym na wniosek okrugowego urzędu ziemskiego cenę wykupu nieruchomości według faktycznie uiszczonej ceny ostatniego odpłatnego nabycia danego majątku, lub jego części, z uwzględnieniem istniejących zmian, zaszłych w tym majątku po jego nabyciu za powyższą cenę, czyli z odliczeniem zmniejszenia wartości majątku i doliczeniem wartości pożytecznych dla majątków wkładów, skutecznie-nych przez właściciela. W braku dowodów, stwierdzających faktycznie uiszczoną cenę nabycia, ustali ją okrugowa komisja ziemska na podstawie cen, płaconych za majątki, nabywane w zbliżonym czasie i podobnych warunkach; wynagrodzenie za te majątki w żadnym wypadku nie może przekraczać norm, obowiązujących z mocy art. 27 przy przymusowym wykupie.

3) Od orzeczeń powyższych okrugowej komisji ziemskiej przysługują stronom zwykle środki prawne.

Art. 31. 1) Ustalone w myśl art. 29 lub art. 30 wynagrodzenie za nieruchomości ziemskie, przymusowo wykupione, będzie uiszczone częściowo w gotówce, częściowo w listach 5% Państwowej Renty Ziemskiej w zlocie według nominalnej wartości, częściowo wreszcie w takichże listach według

kursu, ustalanego corocznie przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, nie niżej 70% nominalnej wartości, przyczem stosunek części wynagrodzenia, wypłacanych przy pomocy każdego z powyższych sposobów, zależec będzie od ogólnego obszaru nieruchomości ziemskich, należących do właściciela wykupionej nieruchomości podług następującej tabeli:

OBSZAR	Część płatna w goto- wiznie	Część płatna w rencie po nomi- nalnej wartości	Część płatna w rencie po kursie nie niżej 70%
do 1000 ha	50%	50%	
od 1000 ha „ 1500 ha	45%	45%	10%
„ 1500 ha „ 2000 ha	40%	40%	20%
„ 2000 ha „ 2500 ha	35%	35%	30%
„ 2500 ha „ 3000 ha	30%	30%	40%
„ 3000 ha „ 4000 ha	25%	25%	50%
ponad 4000 ha	20%	20%	60%

Listy renty ziemskiej, wypłacane według nominalnej wartości, złożone będą do depozytu w Państwowym Banku Rolnym na rzecz właściciela i będą mu wydane nie wcześniej niż po upływie 5 lat od daty płatności. W tym okresie czasu właściciel będzie otrzymywał tylko odsetki od tych listów. Postanowienie powyższe nie uchyla postanowień art. 33.

2) Wynagrodzenie to wypłaca się właścicielowi, względnie składa się do depozytu w dwóch ratach:

a) 75% szacunku równocześnie z postawieniem przez okręgowy urząd ziemski wniosku wedle art. 29 i 30;

b) pozostałą część wynagrodzenia w ciągu dni 30 po uprawomocnieniu się orzeczenia, ustalającego to wynagrodzenie; równocześnie z tą rentą wypłacone zostaną odsetki w stosunku 5 od sta rocznie za czas od objęcia majątku w posiadanie przez okręgowy urząd ziemski do dnia wypłaty tej raty.

3) Podane w lit. a) cz. 2 niniejszego artykułu 75% szacunku obliczane będzie osobno od każdej z trzech części wynagrodzenia, wymienionych w cz. 1 niniejszego artykułu.

Art. 32. 1) W razie odmowy właściciela przyjęcia wynagrodzenia, w razie jego niewłasnowolności lub w braku zastępcy prawnego lub pełnomocnika, sporu o prawa własności, w razie toczącego się postępowania spadkowego, oraz w razie obciążeń hipotecznych, względnie rzeczowych, lub zajęcia sądowego dla wierzytelności, którym służy prawo zaspokojenia z wartości wykupionego majątku—okręgowy urząd ziemski złoży do depozytu sądu dla wypłacenia komu należy wedle odrębnie wydanych przepisów prawnych (art. 26) część wynagrodzenia w wysokości, zabezpieczającej sumy sporne. W braku takich przepisów prawnych, złożone wynagrodzenie po uprawomocnieniu się orzeczenia, które je ustala, sąd rozdzieli według obowiązujących w miejscu położenia wykupionego majątku ustaw o rozdziale licytacyjnej ceny kupna.

W razie zastosowania przymusowego wykupu do majątków, związanych ograniczeniami prawa włas-

ności (Dział IX), wynagrodzenie za te majątki okręgowy urząd ziemski złoży do depozytu w myśl postanowień art. 78.

2) Z chwilą złożenia wynagrodzenia do depozytu wszelkie ciężary i wierzytelności, nie przejęte przez Skarb Państwa, obciążają depozyt, a wpisy hipoteczne dla zabezpieczenia tych ciężarów i wierzytelności, istniejące na nieruchomości wykupionej lub jej części, ulegają skreśleniu na jednostronny wniosek okręgowego urzędu ziemskiego.

Art. 33. 1) O ile przy podziale złożonego do depozytu według art. 32 wynagrodzenia sąd ustali należność na rzecz pokrycia wierzytelności instytucji długoterminowego kredytu, a wierzytelność ta nie zostanie przyjęta przez Skarb Państwa w trybie art. 26 ustawy niniejszej, to należność ta będzie uiszczona w listach zastawnych tejże instytucji według nominalnej wartości.

2) W tym celu, jeżeli płatna w gotówce część szacunku będzie niewystarczającą, Minister Skarbu zamieni odpowiednią ilość listów renty ziemskiej według kursu złożenia ich do depozytu sądowego na listy właściwej instytucji długoterminowego kredytu.

Art. 34. 1) Powołaną w cz. 1 art. 31 5% państwową rentę ziemską w złocie z 41-letnim okresem umorzenia, zabezpieczoną całym majątkiem i dochodami Skarbu Państwa, a w tej liczbie należnościami Skarbu Państwa od nabywców gruntów, wykupionych na mocy ustawy niniejszej, emitować będzie Minister Skarbu dla zużycia jej przez Ministra Reform Rolnych na cele, przewidziane w niniejszej ustawie, w sumie, nieprzekraczającej ogółem 300.000.000 złotych.

2) Listy państwowej renty ziemskiej opiewać będą na złote w złocie, stosownie do przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 27 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. № 36 poz. 385).

3) Sumę, na którą mają być co roku wypuszczone listy państwowej renty ziemskiej, jak również bliższe przepisy o formie i treści tych listów, o kwotach, na które opiewać mają poszczególne listy, o liczbie kuponów, dołączonych do każdego listu, o terminie płatności kuponów, o planie umorzenia listów, o trybie ich umorzenia i innych warunkach emisji, ustali rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

Art. 35. 1) Państwowa renta ziemska będzie ulegała umorzeniu w miarę spłacania należności za parcele, utworzone z przymusowo wykupionych obszarów przez nabywców tych parcel.

2) Umorzenie dokonywać się będzie przez wycofanie listów z obiegu w drodze losowania lub wykupu na giełdzie, bądź z wolnej ręki. Wypłata za wylosowane listy dokonywać się będzie według nominalnej wartości.

3) Z dniem wylosowania listu państwowej renty ziemskiej ustanie jego oprocentowanie.

4) Listy państwowej renty ziemskiej mogą być przedstawione do spłaty w ciągu lat 30 od dnia ich wylosowania, kupony zaś w ciągu lat 5 od dnia ich płatności. Listy państwowej renty ziemskiej i kupony, nie przedstawione do spłaty w powyższych terminach, ulegają przedawnieniu.

Art. 36. Listy państwowej renty ziemskiej mają wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne. Będą one przyjmowane według kursu urzędowego (art. 31) na opłatę należności, przewidzianych w ustawie z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. U. R. P. № 49 poz. 293), oraz podatku majątkowego (Dz. U. R. P. № 94 poz. 746 za rok 1923) od osób, które wykażą, że listy te one, lub ich spadkodawcy, otrzymali tytułem wynagrodzenia za grunty, od nich przymusowo wykupione, lub też jako splatę ich wierzytelności (art. 26).

Art. 37. 1) Obywatele państw obcych, właściciele nieruchomości ziemskich, przejętych przez Państwo na zasadach niniejszej ustawy, o ile sprawa ich wynagrodzenia nie będzie załatwiona w drodze układu między państwem, otrzymują wynagrodzenie za przejęte grunty podług zasad działu IV ustawy niniejszej, jeżeli państwo, którego są obywatelami, nie stosuje wyłączenia bez odszkodowania. Jednak odszkodowanie, przypadać mogące obywatelowi obcemu w Polsce, nie może być korzystniejsze niż to, któreby otrzymał w analogicznym wypadku obywatel polski w odnośnym państwie.

2) W braku jednego z warunków powyższych Rada Ministrów, na wniosek Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, może wstrzymać wypłacenie wynagrodzenia za wykupiony majątek w całości lub w części do czasu usunięcia ograniczeń obywateli polskich w odnośnym państwie, względnie do czasu wypłacenia obywatelom polskim w tem państwie wynagrodzenia za wywłaszczoną ziemię.

DZIAŁ V.

Likwidacja stosunków dzierżawnych i słuźbowych.

Art. 38. 1) Wszelkie umowy dzierżawne, dotyczące przeznaczonych na parcelację i osadnictwo, względnie na parcelację dzierżawną (art. 91), obszarów z nieruchomości ziemskich, stanowiących własność Państwa, Państwowego Banku Rolnego, fundacyj lub instytucyj naukowych, ulegają rozwiązaniu za wypowiedzeniem co najmniej na rok przed terminem, od którego liczy się rok gospodarczy danej dzierżawy, z pozostawieniem ponadto 6-cio miesięcznego okresu likwidacyjnego do sprzętu i sprzedaży zbiorów, oraz inwentarzy, bez żadnych roszczeń do Skarbu Państwa, lub do Państwowego Banku Rolnego, względnie fundacyj lub instytucyj naukowych ze strony dzierżawcy lub odwrotnie z powodu utraconych korzyści, jednak z uwzględnieniem innych uprawnień dzierżawcy, wynikających z umowy dzierżawnej i z uwzględnieniem strat, wynikłych z powodu niezamortyzowanych, a pożytecznych dla gospodarstwa wkładów.

2) Takie przedterminowe rozwiązanie umowy dzierżawnej zwalnia dzierżawcę od zobowiązań, zawartych w umowie dzierżawnej, a mających być wykonanymi w przyszłych latach okresu dzierżawy.

Art. 39. 1) Umowy dzierżawne, dotyczące obszarów parcelowanych, a nie zamieszczonych w wykazie imiennym (art. 19), ulegają w odniesieniu do tych obszarów rozwiązaniu na zasadach, podanych

w art. 38, po wykazaniu się przez właściciela wydzierżawionego majątku zezwoleniem właściwego urzędu ziemskiego na przystąpienie do prac parcelacyjnych.

2) W tym wypadku dzierżawcy będą przysługiwały w stosunku do właściciela majątku dzierżawionego takie uprawnienia, jakie z mocy art. 38 przysługiwać będą dzierżawcom w stosunku do Skarbu Państwa, względnie do Państwowego Banku Rolnego.

Art. 40. 1) Umowy dzierżawne, dotyczące zamieszczonych w wykazie imiennym (art. 19) nieruchomości ziemskich lub ich części, ulegają rozwiązaniu z mocy niniejszej ustawy w stosunku do objętych wykazem obszarów z dniem 1 lipca roku, dla którego wykaz imienny został ogłoszony, bez prawa do odszkodowania za utracone korzyści. Wszelkie inne uprawnienia dzierżawcy, wynikające z umowy dzierżawnej, jak również straty, wynikłe z powodu niezamortyzowanych, a pożytecznych dla gospodarstwa wkładów, poczynionych przez dzierżawcę, obciążają właściciela dzierżawionego majątku.

2) Dzierżawcy ci winni opuścić objęte wykazem imiennym obszary przed dniem 1 stycznia roku następnego, przyczem po ogłoszeniu wykazu imiennego właścicielowi, względnie urzędowi ziemskiem, służyć będzie prawo przeprowadzania na gruncie wszelkich prac, związanych z wykonaniem projektu parcelacji, w okresie zaś likwidacyjnym, t. j. po 1 lipca, w miarę zbioru plonów przez dzierżawcę, upoważnieni przez urzędy ziemskie nabywcy będą uprawnieni do przystąpienia do robót polowych.

3) W razie przymusowego wykupu majątku, dzierżawcy służy prawo do wynagrodzenia z powodu niezamortyzowanych, a pożytecznych dla gospodarstwa wkładów w stosunku do właściciela tylko do tej wysokości, jaka została przyznana za pomienione wkłady przez Skarb Państwa.

Art. 41. Do dzierżawców gruntów, podlegających przymusowemu wykupowi z mocy art. 3, mają analogicznie zastosowanie postanowienia art. 38.

Art. 42. O ile z mocy art. 38 — 41 zostanie rozwiązana umowa dzierżawna w stosunku do części obszaru, objętego jedną umową dzierżawną, to dzierżawcy służyć będzie prawo zrzeczenia się całej umowy dzierżawnej, jeżeli obszar nieparcelowanej, a dzierżawionej części majątku pozostanie mniejszy od połowy dzierżawionego obszaru, albo jeżeli budynki znajdują się głównie na części parcelowanej. Prawo zrzeczenia się umowy służy również i administratorowi poręczającemu, jeżeli obszar nieparcelowanej, a administrowanej części majątku będzie mniejszy od połowy całego administrowanego obszaru.

Art. 43. 1) Postanowienia art. 38 — 42 nie mają zastosowania do dzierżawców, podlegających ochronie na mocy ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. № 75 poz. 741).

2) Dzierżawcom tym służy prawo bezwzględniego pierwszeństwa do nabycia działki ziemi przy parcelacji danego majątku, jeżeli nabycie to nie zwiększy ewentualnie posiadanych przez nich tytułem własności działek ponad normy, wskazane w art. 50 cz. 1.

3) Z dniem wejścia dzierżawcy w posiadanie nabytej działki umowa dzierżawna ulega rozwiązaniu pod warunkiem jednak pozostawienia dzierżawcy prawa zbioru z dzierżawionej działki dokonanych przez niego zasiewów.

4) O ile dzierżawcy ci nie nabędą działki, to przy parcelacji, prowadzonej przez Państwowy Bank Rolny, będzie zastosowany punkt a) art. 8 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców (Dz. U. R. P. № 75 poz. 741).

5) Drobni dzierżawcy, którzy nie nabędą działki przy parcelacji, prowadzonej przez osoby prywatne lub instytucje, do parcelacji upoważnione, a których pozostawienie na dzierżawionej działce uniemożliwia prawidłową parcelację, obowiązani są na żądanie właściciela przenieść się na dostarczone im przez właściciela działki, równe pod względem wartości rolniczej działkom, dotychczas przez drobnego dzierżawcę posiadanym, na warunkach dzierżawy, podpadających pod postanowienia ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. № 75 poz. 741).

Art. 44. 1) Wynikające z jednorocznych umów normalne zobowiązania wobec pracowników folwarcznych, pracujących w przymusowo wykupionej nieruchomości ziemskiej, przechodzą na okręgowy urząd ziemski. Umowy te mogą być przez okręgowy urząd ziemski w terminie, przewidzianym dla rozwiązania umów z pracownikami folwarcznymi, rozwiązane z zachowaniem przepisów art. 25.

2) W wypadku rozwiązania umowy z takim pracownikiem, który pracował u dotychczasowego właściciela parcelowanego majątku lub w tym majątku nie mniej niż 10 lat, a nie więcej niż lat 25, winna być temu pracownikowi, niezależnie od wypełnienia normalnych warunków umowy najmu, przyznana ponadto jednorazowa odprawa w wysokości 500 złotych.

3) O ile w parcelowanej nieruchomości ziemskiej znajdują się zasłużeni pracownicy folwarczni, t. j. tacy pracownicy folwarczni, którzy pracowali u dotychczasowego właściciela parcelowanego majątku, lub w tym majątku nie mniej niż lat 25, to pracownikom tym przy zachowaniu przepisu art. 25, przyznana będzie jednorazowa odprawa według zasad następujących: a) w miejscowościach, w których prawo lub zwyczaj określa wysokość świadczeń na rzecz zasłużonych pracowników folwarcznych (gracjalistów)—w rozmiarze dziesięciokrotnego rocznego takiego świadczenia; b) w pozostałych miejscowościach—w rozmiarze pełnej rocznej ordynarji, przysługującej pracownikowi folwarcznemu, pomnożonej przez $2\frac{1}{2}$.

4) W jednostkach gospodarczych, parcelowanych nie w całości, lecz częściowo, przyjmuje się taką ilość rodzin pracującej służby folwarcznej za tracącą pracę, jaka stanowi różnicę między ilością rodzin, pracujących dotychczas, a ilością rodzin, która będzie zatrudniona na terenie, pozostałym właścicielowi. Liczba zaś zasłużonych pracowników folwarcznych (gracjalistów) dzieli się proporcjonalnie do obszarów pozostawionego właścicielowi i rozparcelowanego z zaokrągleniem ułamków na ciężar pozostawionego właścicielowi obszaru, z tem zastrzeżeniem, że o ile dana jednostka gospodarcza

posiada nie więcej niż dwóch zasłużonych pracowników folwarcznych (gracjalistów), to pozostają oni przy tej części jednostki gospodarczej, która nie ulega rozparcelowaniu.

5) Oznaczone w cz. 2 i 3 artykułu niniejszego odprawy będą wypłacane tylko w tym wypadku, gdy danym pracownikom, względnie gracjalistom, zostanie zaproponowane nabycie działek z mocy art. 45, a pracownicy ci, względnie gracjaliści, działek tych nie nabędą. Powyższe odprawy winny być wypłacone przez właściciela parcelowanych gruntów.

6) Przepisy, zawarte w cz. 2, 3, 4 i 5, dotyczą w całej rozciągłości i parcelacji, prowadzonej przez Państwowy Bank Rolny, właścicieli prywatnych, oraz instytucje upoważnione.

Art. 45. 1) Przy każdej parcelacji nieruchomości ziemskiej lub jej części winny być z reguły tworzone gospodarstwa, odpowiadające wymaganiom cz. 1, 2, 3 i 5 art. 50 dla bezrolnych rodzin stałej służby folwarcznej, tracącej pracę wskutek parcelacji danych obszarów.

2) Postanowienia artykułu niniejszego oraz art. 44 nie dotyczą służby osobistej, oraz robotników, zatrudnionych w przemyśle.

Służba folwarczna, nabywająca takie działki, zachowuje dotychczasowe prawo korzystania z mieszkania i zabudowań folwarcznych na przeciąg jednego roku, nie dłużej jednak niż do czasu pobudowania własnych budynków.

DZIAŁ VI.

Parcelacja.

Art. 46. 1) Dokonywaną w myśl zasad ustawy niniejszej parcelacją kierować będzie Minister Reform Rolnych, wykonywać zaś ją będą zgodnie z postanowieniami ustawy niniejszej:

- a) Minister Reform Rolnych przez podległe mu organy: okręgowe urzędy ziemskie i Państwowy Bank Rolny,
- b) instytucje, do parcelacji upoważnione, względnie właściciele, którzy zgłosili do parcelacji swoje nieruchomości ziemskie i uzyskali na to zezwolenie urzędów ziemskich.

2) Wszelka parcelacja, niezależnie od tego, przez kogo będzie wykonana, winna odbywać się zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 47. Przy parcelacji winny być uwzględnione w miarę potrzeby:

- a) sprostowanie granic, zapewnienie dogodnych dojazdów i zniesienie t. zw. enklaw i szachownic przez zamianę odpowiednich gruntów; w razie niemożności usunięcia szachownicy w drodze zamiany gruntów, winno być wszczęte jednocześnie postępowanie scaleniowe;
- b) zachowanie specjalnych kultur i właściwe użytkowanie zabudowań, względnie podział zabudowań folwarcznych;
- c) wydzielenie gruntów na cele państwowe, komunalne, społeczne, kulturalne i naukowe;
- d) podział gruntów na rolnicze kolonje dodatkowe (przy parcelacji sąsiedzkiej) i samo-

dzielne, oraz ewentualnie na parcele rzemieślniczo-wiejskie, ogrodniczo-warzywne, przemysłowe, robotnicze, urzędnicze i t. p.;

- e) rozmieszczenie siedlisk nowopowstałych osad i wsi z zapewnieniem zaopatrzenia ich w wodę, zapobieżenie zbytnej odległości gruntów od osiedli i zaprowadzenie dróg komunikacyjnych i dojazdowych, a to zgodnie z przepisami i rozporządzeniami wykonawczymi, które wyda Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych.

Art. 48. 1) Przy parcelacji gruntów państwowych okręgowe urzędy ziemskie uprawnione są do dokonywania zmian, przewidzianych w p. a) art. 47.

2) Przy wykonywaniu parcelacji w toku postępowania scaleniowego na uzupełnienie karłowatych gospodarstw scalanych mogą być stosowane uproszczenia, które ustali rozporządzenie Ministra Reform Rolnych.

Art. 49. 1) Grunty, położone poza granicami administracyjnymi, a jednak w sferze interesów mieszkaniowych miast i ośrodków przemysłowo-fabrycznych, mają być użyte na cele rozszerzenia się tych miast i ośrodków przy zachowaniu postanowień art. 45 oraz na tworzenie gospodarstw warzywniczo-ogrodniczych i kolonij dla robotników, rzemieślników, urzędników i t. d.

2) Grunty, nie leżące w sferze interesów miast i ośrodków przemysłowych, mogą być również przeznaczone na tworzenie wskazanych w części 1-szej artykułu niniejszego gospodarstw i kolonij, o ile się na ten cel nadają.

3) Przepisy wykonawcze do niniejszego artykułu wyda Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 50. 1) Obszar nowotworzonych gospodarstw, jak również obszar, do którego powiększane być mogą istniejące gospodarstwa, winien być uzależniony od miejscowych warunków gospodarczych, w takim rozumieniu, aby tworzone i uzupełniane gospodarstwa były żywotne, samodzielne i zdolne do wydajnej wytwórczości. Obszar ten dla poszczególnych jednostek gospodarczych w obu przewidzianych wyżej wypadkach nie może przekraczać 20 ha, w województwach zaś: pomorskiem, białostockim, nowogrodzkim, poleskiem, wołyńskim, w okręgu administracyjnym wileńskim oraz w powiatach górskich—35 ha.

2) Obszar parceli (gospodarstwa) dla produkcji ogrodniczo-warzywnej nie może przekraczać 5 ha.

3) Obszar parceli rzemieślniczej-wiejskiej nie może przekraczać 2 ha.

4) Obszar parceli robotniczej, urzędniczej i t. p. przy miastach i ośrodkach przemysłowych nie może przekraczać 1 ha.

5) Minister Reform Rolnych jest uprawniony do ustalenia dla określonych warunków gospodarczych, względnie miejscowości, rozmiaru gospodarstw wszystkich powyższych kategorii w ramach wyżej podanych norm.

6) Wskazane w art. niniejszym normy nie mają zastosowania do gruntów, pozostawionych właścicielowi w myśl art. 4 niniejszej ustawy.

7) Do norm, przewidzianych w art. niniejszym, nie wlicza się kompletnych nieużytków, wód, oraz parcel, będących w kulturze leśnej.

8) Wykaz powiatów górskich lub ich części, wymienionych w cz. 1, ustali rozporządzenie Rady Ministrów, wydane na wniosek Ministra Reform Rolnych.

Art. 51. 1) Parcelowane obszary winny być użytkowane przede wszystkim na uzupełnienia karłowatych gospodarstw, a następnie na tworzenie nowych samodzielnych osad, mogą być jednak przeznaczone w zależności od warunków gospodarczych danej miejscowości przez Ministra Reform Rolnych, na wniosek właściwego okręgowego urzędu ziemskiego, w odpowiedniej części lub w całości wyłącznie na jeden z tych celów z zachowaniem postanowień art. 45.

2) W tych wypadkach, gdy tego będą wymagały warunki gospodarcze, Minister Reform Rolnych może zarządzić, aby cały obszar parcelowany, lub jego część, przeznaczony został na sprzedaż kandydatom z pośród mieszkańców powiatów lub gmin, szczególnie przeludnionych i wymagających uźdrowienia stosunków agrarnych, a wskazanych przez Ministra Reform Rolnych. Wówczas miejscowej służbie folwarcznej, tracącej pracę, Minister Reform Rolnych winien będzie przeznaczyć gospodarstwa w innych majątkach, parcelowanych przez urzędy ziemskie lub Państwowy Bank Rolny z tem, że otrzyma ona przeznaczone działki przed likwidacją majątku, w którym była zatrudniona. O ile służba folwarczna zręka się nabycia przyznanych im działek, okręgowe urzędy ziemskie wypłacą im jednorazowo odszkodowanie z funduszu Skarbu Państwa po 500 zł., oprócz należności, które mogłyby wynikać z tytułu rozwiązania stosunku służbowego.

Art. 52. 1) Nabywcami parcel (gospodarstw) rolniczych lub ogrodniczo-warzywnych mogą być obywatele Państwa Polskiego, których główne zajęcie stanowi produkcja rolna lub warzywniczo-ogrodnicza, względnie którzy w inny sposób wykażą się, że są przygotowani teoretycznie lub praktycznie do należytego prowadzenia samodzielnego gospodarstwa rolnego lub warzywniczo-ogrodniczego, oraz spółdzielnie rolnicze, których członkowie odpowiadają powyższym warunkom.

2) Nabywcami gruntów, wydzielonych na potrzeby gminne, szkolne, zdrowotne, kościelne i inne cele publiczne i społeczne oraz na cele przemysłowe i wogóle nierolnicze, mogą być osoby fizyczne i prawne.

3) Od nabycia gruntów z parceli wykluczeni będą: karani za przestępstwo przeciwko Państwu Polskiemu, o ile orzeczono sądownie karę pozbawienia wolności nie mniejszą niż dwa lata, oraz karani sądownie za przestępstwo dezercji z wojska polskiego.

4) Nabywcami gruntów, wydzielonych z dóbr t. zw. martwej ręki (punkty b) i c) art. 2) mogą być przeważnie wyznawcy tego samego kościoła, do któ-

rego należały przedtem przejęte dla parcelacji dobra t. zw. martwej ręki.

Art. 53. Przy wszelkiej parcelacji z pośród kandydatów, posiadających równe kwalifikacje zawodowe i gospodarcze, w pierwszym rzędzie uwzględnieni być winni, o ile nie są właścicielami samodzielnych gospodarstw:

- a) dzierżawcy i oficjaliści majątków parcelowanych;
- b) zasłużeni żołnierze i inwalidzi armji polskiej oraz polskich formacyj ochotniczych;
- c) rodziny (wdowy lub sieroty), pozostałe po poległych żołnierzach armji polskiej oraz polskich formacyj ochotniczych;
- d) absolwenci szkół rolniczych;
- e) reemigranci, zmuszeni opuścić granice obcych państw ze względów politycznych.

W kategoriach wymienionych przedewszystkiem uwzględniona będzie ludność sąsiadujących wsi.

Art. 54. 1) Grunty, nabyte w drodze tej ustawy, do czasu całkowitej spłaty obciążających je pożyczek z funduszków państwowych lub Państwowego Banku Rolnego nie mogą być dzielone, sprzedawane, wydzierżawiane lub zastawiane bez zezwolenia urzędów ziemskich.

2) Przy dokupie gruntów do gospodarstwa, już istniejącego, urzędy ziemskie mogą uzależnić zezwolenie na nabycie od zgody nabywcy, na poddanie powyższemu zastrzeżeniu całego gospodarstwa nabywcy, a obowiązane są zastrzec tę niepodzielność, gdy przeważna część danego gospodarstwa pochodzi z dokupna ziemi, parcelowanej w myśl ustawy niniejszej.

3) Ograniczenia powyższe będą uwidocznione w księdze hipotecznej (gruntowej). Umowy, wbrew tym postanowieniom zdziałane, są nieważne.

Art. 55. Celem zabezpieczenia dobrego zagospodarowania drobnej własności Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministrem Sprawiedliwości wyda przepisy obowiązujące dla nabywców działek w drodze ustawy niniejszej, dotyczące terminów zagospodarowania.

Art. 56. Niewykonanie przez nabywcę przepisów, o których mowa w art. 55, uprawnia Ministra Reform Rolnych do unieważnienia sprzedaży odnośnej działki w drodze sądowej za zwrotem nabywcy wpłaconej przez niego części szacunku bez procentów.

Art. 57. Przy parcelacji, dokonywanej w myśl zasad ustawy niniejszej, instytucje kredytu długoterminowego obowiązane są na żądanie sprzedawcy w ciągu miesiąca od daty złożenia tej instytucji prawomocnego projektu parcelacji dokonać podziału i segregacji pożyczki, obciążającej parcelowany majątek, pomiędzy nabywców poszczególnej parceli, zaś pozostali wierzyciele, których wierzytelności obciążają majątek parcelowany, nie mają prawa uchylać się od przedterminowej spłaty ich wierzytelności. Rygory umowne, zakazujące zbywania obciążonego gruntu przed spłaceniem wierzytelności, w wypadkach parcelacji powyższej, uważane będą za pozbawione znaczenia prawnego.

ROZDZIAŁ A.

Parcelacja, przeprowadzana przez urzędy ziemskie oraz Państwowy Bank Rolny.

Art. 58. 1) Okręgowe urzędy ziemskie sporządzą i wykonają projekty parcelacji obszarów, położonych w ich okręgach, a będących w rozporządzeniu Ministra Reform Rolnych i na parcelację przeznaczonych.

2) Wypracowanie projektu parcelacji okręgowy urząd ziemski może zlecić osobom fizycznym i prawnym, posiadającym upoważnienie Ministra Reform Rolnych.

3) Projekty parcelacji wraz z wykazami nabywców zatwierdza prezes okręgowego urzędu ziemskiego w drodze orzeczeń ostatecznych.

4) Minister Reform Rolnych może powierzyć wykonanie parcelacji majątków, znajdujących się w jego rozporządzeniu, Państwowemu Bankowi Rolnemu.

Art. 59. 1) Państwowy Bank Rolny nie wyjednywa zezwoleń na parcelację, przez siebie prowadzoną, ani też nie przedstawia do zatwierdzenia szczegółowych projektów parcelacji.

2) Projekty powyższe winny być przedstawiane urzędującemu przy Państwowym Banku Rolnym lub jego oddziałowi komisarzowi Ministra Reform Rolnych, który ma prawo w ciągu dwóch tygodni, licząc od chwili otrzymania projektu, zażądać odpowiednich zmian lub też samo wykonanie projektu zawiesić.

3) Od decyzji komisarza Bank w ciągu dwóch tygodni może odwołać się do Ministra Reform Rolnych, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 60. 1) Projekt parcelacyjny poza ogólnymi zasadami, wskazanymi w art. 47, winien uwzględnić:

A. Wydzielenie i zachowanie zabytków historycznych, architektonicznych i osobliwości przyrody;

B. Wydzielenie:

a) terenów, na których są otwarte kamieniołomy i kopalnie minerałów użytecznych, o ile są w eksploatacji, lub o ile eksploatacja ich została żaniechana jedynie czasowo,

b) terenów potrzebnych do właściwego użytkowania znajdujących się na nich źródeł mineralnych,

c) gruntów, objętych zakładami górnictwami, hutnictwami i przemysłowami,

d) gruntów, ewentualnie budynków niezbędnych na cele gminne, szkolne, zdrowotne, kościelne i inne cele publiczne i społeczne, oraz na cele przemysłowe i t. p.

2) Przy przeprowadzanej przez urzędy ziemskie parcelacji nieruchomości ziemskich, posiadających zakłady przemysłu rolnego, trwale zabudowania lub specjalne cenne kultury, okręgowy urząd ziemski po zasięgnięciu opinii okręgowej komisji ziemskiej określi obszar niezbędny dla wykorzystania tych urządzeń, względnie zabudowań, przez utworzenie gospodarstw wzorowych. Obszar ten nie może przekraczać na terenie województwa tarnopolskiego, stanisławowskiego, poznańskiego, pomorskiego, białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i okręgu administracyjnego wileńskiego

75 ha, na pozostałym zaś obszarze Rzeczypospolitej 60 ha. W majątkach, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stanowią własność Państwa, a które zostaną uznane za wybitnie cenne większe warstwy rolne, wolny od parcelacji obszar może być powiększony ponad normy, wyżej przewidziane, nie więcej jednak, niż do norm, wskazanych w punktach a) i b) cz. 1 art. 4. Wykaz imienny tych majątków ze wskazaniem pozostawionego w każdym z nich obszaru ustali Rada Ministrów na wniosek Ministrów Reform Rolnych oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

3) Powyższe gospodarstwa wzorowe, o ile nie otrzymają specjalnego przeznaczenia (na cele szkolne, społeczne i t. p.), będą sprzedawane przede wszystkim krewnym pierwszego stopnia właściciela, posiadającym kwalifikacje rolnicze (po cenie wykupu), a w razie ich braku lub odmowy z ograniczonego przetargu dotychczasowym dzierżawcom parcelowanych majątków, oraz zawodowo wykształconym rolnikom, o ile wymienione osoby nie są właścicielami samodzielnych gospodarstw rolnych. Szczegółowe przepisy w tym przedmiocie wyda Rada Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych i Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. W razie nieudjęcia przetargu do skutku w pierwszym terminie ze względu na brak reflektantów, do przetargu w drugim terminie dopuszczeni będą również i tacy reflektanci, którzy nie odpowiadają podanym powyżej warunkom, jednak zostaną uznani przez urzędy ziemskie za uzdolnionych do prawidłowego gospodarowania na danym ośrodku.

4) Tryb określania wielkości gospodarstw wzorowych przy parcelacji, dokonywanej przez Państwowy Bank Rolny, tudzież sposób ich sprzedaży ustali Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 61. 1) Przy parcelacji, przeprowadzanej przez urzędy ziemskie, przeniesienie prawa własności na rzecz nabywców ustalają właściwe okręgowe urzędy ziemskie w drodze orzeczeń. Orzeczenia wyznaczają nabywców oraz warunki nabycia, w szczególności przedmiot, cenę nabycia, osoby nabywców, zobowiązania i ograniczenia rzeczowe, ciężące na nabywcach, oraz zobowiązania i ciężary hipoteczne, które mają być wykreślone, względnie wpisane, — i mogą odnosić się tak do całych nieruchomości ziemskich, jak i do ich części. Orzeczenia te w zakresie wyznaczenia nabywców są ostateczne.

2) Odpisy orzeczeń, których wykonalność jest zaświadczona przez prezesa okręgowego urzędu ziemskiego, stanowią tytuł do przewłaszczenia nieruchomości w księgach hipotecznych (gruntowych) na rzecz nabywców i wpisania do tych ksiąg, względnie wykreślenia z nich, wszystkich praw rzeczowych, ustalonych w orzeczeniu.

3) Wpisy hipoteczne następują na żądanie okręgowego urzędu ziemskiego lub nabywcy.

4) Orzeczenia okręgowego urzędu ziemskiego, ustalające przeniesienie prawa własności na rzecz nabywców, podlegają opłatom na zasadach, wskazanych w art. 88.

Okręgowy urząd ziemski wymierza powyższe opłaty oraz uzależnia wydanie zaświadczenia o wy-

konalności orzeczenia od wniesienia tych opłat do kasy skarbowej. Od decyzji okręgowego urzędu ziemskiego, ustalającej wysokość tych opłat, można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od zawiadomienia o decyzji. Odwołanie należy złożyć okręgowemu urzędowi ziemskiemu; urząd ten przesyła odwołanie izbie skarbowej, która rozstrzyga ostatecznie.

ROZDZIAŁ B.

Parcelacja, wykonywana przez instytucje, do parcelacji upoważnione.

Art. 62. 1) Warunki upoważnienia do wykonywania parcelacji, jak również zasady postępowania przy przeprowadzaniu parcelacji przez instytucje upoważnione łącznie z zastosowaniem postanowień art. 60, 65 i 66, oraz z zachowaniem przepisów cz. 1 art. 63, wreszcie szczegółowe przepisy o postępowaniu przy udzielaniu zezwoleń na parcelację, przy zatwierdzaniu projektów parcelacyjnych i o nadzorze nad parcelacją ustali rozporządzenie Ministra Reform Rolnych.

2) Instytucje, do parcelacji upoważnione, winny uiszczyć do kasy skarbowej nie później niż w 14 dni po zatwierdzeniu projektu parcelacji opłatę za nadzór nad parcelacją w sumie, nie przekraczającej 2% ceny sprzedażnej parcelowanego majątku. Obowiązek uiszczenia tej opłaty nie wolno przekładać na nabywców.

Art. 63. 1) W razie rozpoczęcia przez instytucję, do parcelacji upoważnioną, parcelacji bez właściwego zezwolenia oraz w razie prowadzenia jej niezgodnie z treścią zezwolenia, jak również w wypadku niewykonania parcelacji w określonym czasie lub nieprzepisania tytułu własności na nabywców w terminie, wskazanym w zezwoleniu, mimo, że projekt parcelacji został zatwierdzony i wszelkie formalności w urzędach ziemskich załatwione, może Minister Reform Rolnych, o ile nie zastosuje przymusowego wykupu w myśl p. a) art. 3 po uprzednim na 14 dni ostrzeżeniu — zarządzić wykonanie parcelacji przez urząd ziemski lub Państwowy Bank Rolny na koszt i niebezpieczeństwo instytucji upoważnionej. Zarządzenie Ministra w tym wypadku z mocy ustawy ma ten skutek, że urząd ziemski, względnie Państwowy Bank Rolny, zastępuje właściciela w rozporządzeniu (alienowaniu) obszarem, podlegającym parcelacji, a właściciel traci od tej chwili powyższe prawo. O zarządzeniu tem na wniosek urzędu ziemskiego będzie umieszczone ostrzeżenie w odpowiedniej księdze hipotecznej (gruntowej) z tym skutkiem, że od czasu wniesienia tego ostrzeżenia (adnotacji) wszelkie zmiany stanu prawnego mogą nastąpić wyłącznie na wniosek urzędów ziemskich, względnie Państwowego Banku Rolnego.

2) Przepisy te mogą mieć zastosowanie również i do parcelacji, rozpoczętych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, jeżeli tytuły własności nie zostaną przepisane na nabywców w ciągu 6 miesięcy po wejściu w życie niniejszej ustawy, oraz do obszarów, nabytych przed 1 stycznia 1925 r. przez instytucje, do parcelacji upoważnione, o ile obszary te również w ciągu 6 miesięcy po wejściu w życie niniejszej ustawy nie zostaną rozparcelowane w rozumieniu cz. 3 art. 11 i tytuły własności nie zostaną przepisane na nabywców mimo, że projekt parcelacji

został zatwierdzony i wszelkie formalności w urzędach ziemskich załatwione.

Art. 64. 1) Projekt parcelacji ma być zatwierdzony w ciągu miesiąca od dnia złożenia pod tym rygorem, że po upływie miesiąca od dnia złożenia projektu w braku odmowy uważa się go za zatwierdzony.

2) Urzędy ziemskie, jeżeli napotykają trudności do zatwierdzenia projektu, powinny w ciągu powyższego miesiąca wymienić wszystkie bez wyjątku wady przedstawionego projektu. Po usunięciu tych wad przez instytucję upoważnioną projekt będzie zatwierdzony w ciągu dni 14 z rygorem w ust. 1 wskazanym.

ROZDZIAŁ C.

Parcelacja, wykonywana przez właścicieli dóbr parcelowanych.

Art. 65. 1) Właściciele nieruchomości ziemskich zarówno wykazem imiennym (art. 19) objętych, jak i nieobjętych, winni przed przystąpieniem do parcelacji uzyskać każdorazowo zezwolenie właściwego okręgowego urzędu ziemskiego. Zezwolenie powyższe może zawierać zastrzeżenia co do sposobu i zasad prowadzenia parcelacji oraz zlikwidowania obciążeń parcelowanych gruntów, a zwłaszcza co do uwzględnienia stałej służby folwarcznej, względnie dzierżawców, zaspokojenia uprawnień pracowników folwarcznych i gracialistów (art. 44 i 45), uwzględnienia potrzeb ludności małorolnej w sąsiednich wsiach niescalonych, uwzględnienia potrzeb gminnych, szkolnych, zdrowotnych, kościelnych i innych celów publicznych i społecznych, wreszcie terminu zakończenia parcelacji. Zezwolenie to ma być udzielone w terminie, w art. 64 oznaczonym, z zastosowaniem rygorów, przez ten artykuł przewidzianych.

2) Właściciele nieruchomości ziemskich nie mogą udzielać pełnomocnictw na wykonanie parcelacji osobom fizycznym lub prawnym, które zawodowo uprawiają czynności parcelacyjne, nie posiadając na to upoważnień od urzędów ziemskich.

3) Projekt parcelacji oraz zgłaszane w czasie wykonywania parcelacji wykazy nabywców zatwierdza przez okręgowego urzędu ziemskiego w ciągu miesiąca po złożeniu projektu, względnie wykazów nabywców. W braku odmowy uważa się po upływie miesiąca projekt parcelacji, względnie wykazy nabywców, za zatwierdzone.

4) Przystosowanie do parcelacji, dokonywanej przez właściciela, postanowień art. 60 ustawy niniejszej określi rozporządzenie Ministra Reform Rolnych.

5) Postanowienia art. 62 cz. 2 i art. 63 mają analogiczne zastosowanie i do parcelacji, wykonywanej przez właścicieli dóbr parcelowanych.

6) Urzędy ziemskie mają prawo dokonywania nadzoru w każdym stadium prac parcelacyjnych, dokonywanych przez właściciela.

Art. 66. Wprowadzenie poszczególnych lub wszystkich nabywców w posiadanie gruntów, objętych projektem parcelacji przed uprawomocnieniem się decyzji okręgowego urzędu ziemskiego, zatwierdzającej ten projekt, jest niedozwolone i uzasadnia zastosowanie przymusowego wykupu (art. 3), względ-

nie wykończenie parcelacji na koszt i niebezpieczeństwo właściciela (art. 63).

Art. 67. Rozpoczęcie parcelacji bez zezwolenia poza skutkami, przewidzianymi w p. a) art. 3, ewentualnie w art. 63, pociąga za sobą z mocy prawa nieważność umów, dotyczących nabycia działek.

DZIAŁ VII.

Cena sprzedaży przy parcelacji.

ROZDZIAŁ A.

Grunty państwowe i Państwowego Banku Rolnego.

Art. 68. 1) Cena sprzedaży działek ziemi przy parcelacji gruntów państwowych lub Państwowego Banku Rolnego winna być dla każdej z osobna ustalona i oparta na rzeczywistej wartości gospodarczej danych gruntów, oraz budynków, materiałów i drzewostanu.

2) Szacunek przejęcia nieruchomości ziemskich przez Ministra Reform Rolnych od innych władz państwowych ustalony będzie na zasadach, podanych w art. 27 i 28.

Art. 69. 1) Grunty i tereny, a także budynki i urządzenia gospodarcze, sprzedawane na cele przemysłowe, handlowe i wogóle nierolnicze, należy szacować ze stanowiska ich przeznaczenia według istotnej specjalnej wartości, względnie ceny rynkowej.

2) Grunty, sprzedawane na cele tworzenia kolonij dla robotników, rzemieślników, urzędników i t. p., wycenia się na zasadach ogólnych, przewidzianych w art. 68.

Art. 70. Oszacowanie oddanych w posiadanie nabywcom przed dniem wejścia w życie ustawy niniejszej gruntów, względnie gospodarstw i działek gruntowych, których cena na podstawie dotychczasowych przepisów nie została jeszcze ustalona, uskutecznią urzędy ziemskie na zasadach, przewidzianych w art. 68 i 69.

ROZDZIAŁ B.

Grunty prywatne.

Art. 71. 1) Cena sprzedaży poszczególnych gospodarstw i działek gruntowych, tworzonych z majątków prywatnych, nie może być spekulacyjnie wygórowana. Cena ta stanowi integralną część projektu parcelacji i podlega zatwierdzeniu łącznie z tym projektem.

2) O ile okręgowy urząd ziemski uzna wskazaną w projekcie parcelacji cenę sprzedażną za spekulacyjnie wygórowaną, winien najpóźniej w ciągu dwóch tygodni po otrzymaniu projektu parcelacji przekazać sprawę okręgowej komisji ziemskiej z urzędu. Jednak okręgowy urząd ziemski nie może uznać ceny sprzedażnej za spekulacyjnie wygórowaną, jeżeli cena ta nie przewyższa cen sprzedażnych osiągniętych przy sprzedaży prywatnej całych majątków w przybliżonych rozmiarach, lub przez Państwowy Bank Rolny w podobnych warunkach w przybliżonym czasie.

3) Okręgowa komisja ziemska rozważy na posiedzeniu jawnym po wysłuchaniu zdania rzeczoznaw-

ców, czy proponowane w projekcie parcelacji ceny sprzedażne są spekulacyjnie wygórowane, ewentualnie wyda opinię o dopuszczalnej wysokości ceny za poszczególne gospodarstwa i działki gruntowe. Opinia okręgowej komisji ziemskiej winna być wydana najpóźniej w ciągu miesiąca po otrzymaniu akt sprawy; o ile w terminie powyższym opinia okręgowej komisji ziemskiej nie zostanie wydana, to okręgowy urząd ziemski zatwierdzi projekt parcelacji w ciągu siedmiu dni po upływie oznaczonego wyżej miesiąca tak, jak gdyby komisja uznała projektowaną cenę za niewygórowaną.

4) Gdy okręgowa komisja ziemska zaopiniuje, że projektowane w projekcie parcelacji ceny sprzedażne nie są spekulacyjnie wygórowane, to okręgowy urząd ziemski winien najpóźniej w ciągu siedmiu dni od powzięcia opinii przez okręgową komisję ziemską zatwierdzić projekt parcelacji.

5) W wypadku uznania przez okręgową komisję ziemską podanych w projekcie parcelacji cen sprzedażnych za spekulacyjnie wygórowane, okręgowy urząd ziemski odmówi zatwierdzenia projektu parcelacji i winien będzie projekt parcelacji zatwierdzić po uzgodnieniu jego przez właściciela z opinią okręgowej komisji ziemskiej.

6) Od orzeczenia okręgowego urzędu ziemskiego, odmawiającego zatwierdzenia projektu parcelacji, służą właścicielowi zwykle środki prawne. Odwołanie winno być zafatwione w ciągu dwóch miesięcy po wniesieniu.

DZIAŁ VIII.

Pomoc finansowa dla nabywców parcel.

Art. 72. Przy parcelacji, dokonywanej przez urzędy ziemskie lub przez Państwowy Bank Rolny, z wyłączeniem majątków, kupionych przez Bank Rolny z wolnej ręki, lub przyjętych przez Bank Rolny do parcelacji komisowej, przy zachowaniu wyjątków w myśl art. 73 cz. 3, bezrolni nabywcy kolonji winni z reguły wpłacić przy zawarciu umowy 5% sumy szacunkowej, właściciele karłowatych gospodarstw 10%, a właściciele poprzednio samodzielnych gospodarstw i nabywcy ośrodków (art. 60 cz. 2)—25% tej sumy. Pozostała suma ceny nabycia zostanie zakretytowana pierwszym dwu kategorjom nabywców do zamortyzowania w ciągu lat 41, lub na ich żądanie na czas krótszy. Właściciele samodzielnych gospodarstw mają prawo otrzymać kredyt na kupno parcel do lat 20-tu, a nabywcy ośrodków mają prawo do kredytu 5-cioletniego. Kredyt długoterminowy udzielony będzie na procent nie wyższy niż 6.

Art. 73. 1) Przy parcelacji gruntów, nie stanowiących własności Skarbu Państwa, nabywcom parcel udzielać będzie kredytu Państwowy Bank Rolny na zasadach swego statutu.

2) Finansowo słabym nabywcom na pokrycie wpłat, dokonywanych przy nabywaniu ziemi, zarówno państwowej (art. 72), jak i niepaństwowej (ust. 1 niniejszego artykułu), Minister Reform Rolnych może udzielać kredytu z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego.

3) Przenoszącym się właścicielom karłowatych gospodarstw, pracownikom folwarcznym, inwalidom

i zasłużonym żołnierzom, nabywającym działki na mocy art. 45 i art. 53, kredyt ten będzie udzielony w najwyższej dozwolonej przez statut Banku sumie. Ponadto nabywcom tym udzielany będzie kredyt z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego (art. 75) łącznie z poprzednimi aż do pełnej wysokości sumy, przypadającej za nabywane działki. Spłata pożyczek z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego rozpocznie się w 5 lat po nabyciu parceli.

4) Nabywcom sąsiednich karłowatych gospodarstw udzielany będzie kredyt do pełnej wartości działek, uzupełniających gospodarstwo.

Art. 74. 1) Niezależnie od kredytu, udzielanego w myśl art. 73, może być gospodarczo słabszym nabywcom udzielany kredyt ulgowy z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego na zagospodarowanie się.

2) W szczególności sprzedającym swoje karłowate gospodarstwa w celu uzupełnienia innych karłowatych gospodarstw pracownikom folwarcznym oraz inwalidom i zasłużonym żołnierzom, nabywającym działki na mocy art. 45 i art. 53, udzielany będzie kredyt gotówkowy do wysokości 2.500 zł. na jedno gospodarstwo.

3) Szczegółowe przepisy o trybie udzielania tej pożyczki i jej warunkach ustalą między innymi, że spłata tych pożyczek rozpoczynać się będzie w piątym roku po ich udzieleniu i trwać będzie przez lat 15. Przepisy te wyda Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 75. 1) Na cele, wskazane w art. 73 i 74, tworzy się fundusz zapomóg i kredytu ulgowego.

2) Fundusz ten powstaje:

- a) z sum, wstawianych corocznie do budżetu Ministerstwa Reform Rolnych;
- b) z części zysków Państwowego Banku Rolnego, przeznaczonych na ten cel zgodnie z przepisami statutu Banku;
- c) z czystych zysków, osiągniętych z parcelacji, przeprowadzanej przez urzędy ziemskie;
- d) z sum, powstałych z likwidacji funduszy specjalnych (art. 83).

3) Zasady administrowania i dysponowania tym funduszem określi w rozporządzeniu Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 76. Orzeczenia Ministra Reform Rolnych o przyznaniu pożyczki, względnie orzeczenia upoważnionych do przyznawania pożyczek urzędów ziemskich stanowią tytuł do wpisania odpowiednich zabezpieczeń do ksiąg hipotecznych (gruntowych), a wpisy, objęte temi orzeczeniami, są wolne od wszelkich opłat skarbowych i samorządowych.

DZIAŁ IX.

Parcelacja majątków ziemskich, związanych stałymi ograniczeniami własności, lub stanowiących własność osób z ograniczoną zdolnością do działań prawnych.

Art. 77. Obszary, przekraczające podstawowe normy władania (art. 4 i 5), należące do ordynacji lub nieruchomości ziemskich, związanych węzłami substytucji powierniczej albo ograniczeniami własno-

ści, stale do tych majątków przywiązani, mogą być rozparcelowane z wolnej ręki lub przymusowo wykupione z zastosowaniem postanowień tej ustawy, względnie sprzedane Państwowemu Bankowi Rolnemu lub Skarbowi Państwa w osobie Ministra Reform Rolnych, a to bez względu na szczegółowe postanowienia ustawowe, statutowe lub umowne, ograniczające prawo rozporządzania danym majątkiem.

Art. 78. 1) Sumy, należne za grunty, sprzedane na mocy art. 77, po potrąceniu na rzecz parcelującego ewentualnych kosztów przeprowadzenia parcelacji, winny być wpłacone bezpośrednio do Państwowego Banku Rolnego. Bank ten otrzymane kwoty, po potrąceniu z nich wszystkich zaległych podatków państwowych, ulokuje w papierach, którym przysługuje prawo bezpieczeństwa pupilarnego i złoży te papiery w depozycie Banku Polskiego jako stały fundusz, podlegający ograniczeniom własności, dotyczącym nieruchomości ziemskiej, z której zostały sprzedane odnośne obszary. Administracja tym funduszem należeć będzie do osób lub urzędów, uprawnionych do administrowania majątkiem, z którego fundusz pochodzi.

2) Z zezwolenia władz nadzorczych, a w b. dzielnicy rosyjskiej z zezwolenia Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Ministerstwa Przemysłu i Handlu, część funduszy może być użyta na trwałe inwestycje w pozostałej części dóbr w postaci budowy i rozszerzenia zakładów przemysłowych oraz meljoracji rolnych.

Art. 79. 1) Wysokość kosztów przeprowadzenia parcelacji ustala okręgowy urząd ziemski, opierając się na dostarczonych mu dowodach.

2) Na poczet kosztów parcelujący ma prawo zatrzymać za zgodą okręgowego urzędu ziemskiego część wpłaconych przez nabywców zadatków.

Art. 80. Wszystkie czynności, potrzebne dla wyłączenia obszarów od parcelacji (art. 4, 5 i 16), zbycia dla celów scaleniowych (art. 15, 24) lub parcelacyjnych (art. 8, 16, 19, 92) oraz dla celów nabycia z parcelacji i zadłużenia z powodu takiego nabycia (art. 72, 73), dokonywane być mogą imieniem nieletnich lub pozbawionych zdolności prawnej przez ich prawnych przedstawicieli na zasadzie li tylko zezwolenia rady familijnej lub władzy opiekuńczej, a to bez względu na istniejące odmienne postanowienia poszczególnych ustaw cywilnych.

DZIAŁ X.

Przepisy przejściowe.

Art. 81. 1) Do spraw, wszczętych na mocy dotychczas obowiązujących ustaw i dekretów, a niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, mają zastosowanie w dalszym postępowaniu postanowienia niniejszej ustawy, o ile nie są sprzeczne z prawomocnymi orzeczeniami, które w tych sprawach już zostały wydane.

2) Rada Ministrów jest uprawniona powziąć uchwałę, uprawniającą Ministra Reform Rolnych do udzielenia przewłaszczenia w tych wypadkach, w których przed wejściem w życie ustawy niniejszej zostały zawarte umowy sprzedaży gruntów państwo-

wych, a przewłaszczenie nie zostało udzielone. Sprawy, wszczęte na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, a nieukończone do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, winny być zakończone w myśl postanowień, dotychczas obowiązujących.

Art. 82. Prawomocnie wydane przez urzędy ziemskie (komisje ziemskie, powiatowe komitety nadawcze i komisje odwoławcze) — na podstawie przepisów prawnych, które obowiązywały przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej łącznie z b. ziemią wileńską — orzeczenia w przedmiocie określenia obszarów, wyłączanych od przymusowego wykupu, względnie ulegających przymusowemu wykupowi, w odniesieniu do majątków, podlegających działaniu niniejszej ustawy, nie stoją na przeszkodzie do zastosowania do tych majątków przepisów ustawy niniejszej.

Art. 83. Rada Ministrów ustali na wniosek Ministra Reform Rolnych i Ministra Skarbu zasady likwidacji poszczególnych funduszy, które na mocy ustaw skarbowych, bądź przepisów ogólnych, lub dzielnicowych, obowiązujących przed wejściem w życie niniejszej ustawy, przeznaczone były na cele, związane ze sfinansowaniem parcelacji i osadnictwa, a w szczególności na cele pomocy kredytowej dla osadników.

Art. 84. Pracownicy folwarczni, którzy na skutek parcelacji państwowej, bądź prywatnej, po 1-ym stycznia 1923 r. utracili pracę, a zgłosili się we właściwym czasie o nabycie działki ziemi z danego majątku, jednak zostali pominięci w liście nabywców, będą traktowani narówni z osobami, korzystającymi z przepisów art. 45, 51 cz. 2, 73 i 74.

DZIAŁ XI.

Przepisy końcowe.

Art. 85. Plenipotencje, wydane dla zrealizowania celów, ustawą niniejszą objętych, nie gasną przez śmierć mocodawcy.

Art. 86. Wszelkie pisma i podania wraz z załącznikami oraz zaświadczenia, składane do urzędów ziemskich i Państwowego Banku Rolnego w sprawie nabycia ziemi oraz uzyskania pomocy finansowej (Dział VIII), wolne są od opłat stemplowych,

Art. 87. Wszelkie akty nabycia nieruchomości przez Skarb Państwa lub przez Państwowy Bank Rolny, przewidziane w niniejszej ustawie, akty zamiany, dokonywane w myśl art. 8 i 92, jak również dokumenty w przedmiocie zaciągnięcia, zabezpieczenia, spłacania i wykreślenia pożyczek, udzielonych przez Skarb Państwa oraz przez Państwowy Bank Rolny tytułem kredytu (Dział VIII), oraz listy zastawne Państwowego Banku Rolnego są zwolnione od opłat stemplowych i samorządowych.

Art. 88. Orzeczenia właściwych urzędów ziemskich (art. 61), oraz wszelkie akty, przenoszące prawo własności na rzecz nabywców ziemi przy parcelacji tak państwowej i Państwowego Banku Rolnego

go, jak prywatnej, podlegają opłacie stemplowej na rzecz Skarbu Państwa i opłacie samorządowej w wysokości 25% takichże opłat, stosowanych przy parcelacyjnej aljenacji gruntów.

Art. 89. Wysokość opłat (kosztów) notarialnych i hipotecznych, związanych ze sprzedażą działek przy parcelacji, dokonywanej na mocy ustawy niniejszej, ustali Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

Art. 90. Przy wydzierżawianiu na czas dłuższy ponad lat 6 gruntów, podlegających obowiązkowi parcelacyjnemu, o ile dzierżawa ta jest połączona z podziałem jednostek gospodarczych (parcelacja dzierżawna), mają odpowiednie zastosowanie art. art. 50, 51, 53, 65, 66 i 67 pod rygorem zastosowania postanowień p. b) art. 3.

Art. 91. 1) Obszary z nieruchomości ziemskich, należących do fundacji i instytucji naukowych, mogą być, po podzieleniu na działki według zasad działu VI, oddane na mocy decyzji Ministra Reform Rolnych w dzierżawę na terminy do lat 36 z prawem przedłużenia kontraktu, pobudowania się i z prawem pierwszeństwa do nabycia w przyszłości dzierżawionych działek z tem, że ustalony przez okręgową komisję ziemską na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego czynsz dzierżawny będzie opłacany przez dzierżawców na rzecz fundacji, względnie instytucji naukowej. Odstąpienie praw dzierżawnych nie może nastąpić bez zezwolenia urzędów ziemskich.

2) Wszelkie, zastrzeżone w piśmie fundacyjnym lub zapisie na rzecz instytucji naukowej, prawa użytkowania w naturze nieruchomości ziemskich, należących do fundacji lub instytucji naukowej, ustają, w całości lub w części, z chwilą przeznaczenia danej nieruchomości ziemskiej do wydzierżawienia w myśl części 1 na czas trwania dzierżawy. Na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego okręgowa komisja ziemską ustali zasady i wysokość rocznego wynagrodzenia za czasowe pozbawienie prawa użytkowania. Tak określone wynagrodzenie, które w żadnym razie nie może przekraczać sumy rocznego czynszu dzierżawnego, osiąganego przez fundację lub instytucję naukową za wydzierżawione w myśl artykułu niniejszego grunty z danej nieruchomości ziemskiej wypłacać będą uprawnionym władze fundacji lub instytucji naukowej.

Art. 92. 1) Właściciele gospodarstw drobnych stanowiących kompleksy o gruntach, nienadających się do wydajnej produkcji rolniczej, o ile grunty te ze względu na swoją glebę, położenie, konfigurację i obszar nadają się według opinii Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych do zaprowadzenia na nich gospodarstwa leśnego, mogą oddać swe grunty w drodze zamiany na poczet ceny nabycia działek, przydzielonych im z przeznaczonych do parcelacji, a będących w posiadaniu Ministra Reform Rolnych nieruchomości ziemskich.

2) Oddanie wymienionych w części 1 artykułu niniejszego gospodarstw na rzecz Skarbu Państwa następuje w drodze sporządzenia odpowiadających wymogom hipotecznym oświadczeń, których skuteczność zawisła jest od ich zatwierdzenia orzeczeniem

okręgowego urzędu ziemskiego, wydanem w myśl przepisów art. 61.

Art. 93. Przy sprzedaży nieruchomości ziemskich, przekraczających normy, wskazane w art. 4, w drodze publicznego przetargu właściwy sąd winien, równocześnie z zawiadomieniem właściciela o wdrożeniu postępowania i o wyznaczeniu terminu przetargu, zawiadomić właściwy terytorjalnie okręgowy urząd ziemski oraz Państwowy Bank Rolny; urzędowi temu i Państwowemu Bankowi Rolnemu przysługuje prawo wzięcia udziału w przetargu bez obowiązku składania przepisane wadium.

Art. 94. Rada Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych, przedłożony w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wyda szczegółowe przepisy, określające tryb przejęcia i parcelacji dóbr t. zw. „martwej ręki”, a to zgodnie z treścią pp. 3) i 5) do 9) art. XXIV układu ze Stolicą Apostolską, ratyfikowanego w ustawie z dnia 23 kwietnia 1925 r. (Dz. U. R. P. № 47 poz. 324).

Art. 95. Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego. Do rozciągnięcia mocy obowiązującej niniejszej ustawy na górnośląską część województwa śląskiego z uwzględnieniem postanowień polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej, zawartej w Genewie 15 maja 1922 r., a ratyfikowanej przez ustawę z dnia 24 maja 1923 r. (Dz. U. R. P. № 44 poz. 370) — upoważnia się Radę Ministrów, na wniosek Ministra Reform Rolnych.

Art. 96. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Skarbu oraz Sprawiedliwości.

Art. 97. 1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych w niniejszej ustawie, a w szczególności: ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej i z dnia 16 lipca 1920 r. o tymczasowych środkach dla sfinansowania reformy rolnej (Dz. U. R. P. № 70 poz. 462 i 468), ustawa z dnia 21 czerwca 1921 r. o przymusowym wykupie majątków ziemskich w promieniu 15 klm. od centrum m. st. Warszawy na cele, przewidziane w art. 26 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. № 63 poz. 386), art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. № 4 poz. 17 z 1921 r.), p. c) art. 12 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 90 poz. 706), dekrety Naczelnego Dowódcy Wojsk Środkowej i Prezesa Tymczasowej Komisji Rządzącej №№ 39, 213, 214, 257, 399, 461, 469 i 471 (Dz. U. T. K. R. L. Ś. № 9 z dnia 16 grudnia 1920 r., № 15 (25) z dnia 23 kwietnia 1921 r., № 20 (30) z dnia 15 czerwca 1921 r., № 34 (44) z dnia 19 listopada 1921 r., № 2 (52) z dnia 24 stycznia 1922 r. i № 5 (55) z dn. 3 lutego 1922 r.).

2) Ustawa niniejsza nie uchybia postanowieniom ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. w przedmiocie zbycia lub zamiany nieruchomości majątków, które

przeszły lub przejdą na rzecz Państwa w myśl ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o likwidacji majątków prywatnych (Dz. U. R. P. № 67 poz. 602), oraz ustawy z dnia 25 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 89 poz. 806).

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: *Al. Skrzyński*

Kierownik Ministerstwa Reform Rolnych: *W. Radwan*

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: *Kiernik*

Minister Skarbu: *J. Zdziechowski*

Minister Sprawiedliwości: *Dr. S. Piechocki*

Sprostowania.

a) W Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1 w ustawie z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej w art. 4 ust. I p. b. wydrukowano: „o ile wstępni właściciele“ zamiast jak winno być: „o ile wstępni właściciele“, oraz w art. 6 ust. 2 wiersz 6 zgóry wydrukowano: „przywłaszczenia“, zamiast jak winno być: „przewłaszczenia“.